

СУРМА

ВИДАННЯ
ЗАКОРДОННИХ ЧАСТИН
ОРГАНІЗАЦІЇ
УКРАЇНСЬКИХ
НАЦІОНАЛІСТІВ

1950

вересень

ч. 23

III. Світова війна і визвольна боротьба

Західня концепція політичної війни з большевизмом

В політиці західніх держав у війні з ССРП головну роллю відіграватиме бажання, щоби по змозі швидко й легко, найменшими жертвами, поконати противника, знищити мілітарну й політичну силу большевицького імперіялізму.

Питання нового ладу на опанованому большевизмом просторі стоятиме на задньому плані в англо-американській політиці, аж до вирішення вислідів війни. Його трактуватимуть не як властиву ціль війни, а більш як засіб, щоби зменшити, помішати твердість ворожого табору та приєднати на свій бік деякі сили. Отже становище Америки й Англії в тому питанні буде визначуватися передусім тим, як вони розцінюють існуючі в підбольшевицькому світі сили, їх наставлення і потенціал у війні, наскільки треба з ними рахуватися, кого можна мати за союзника, а кого неваріалізувати.

Західні народи не мають правдивого уявлення й вірної оцінки дійсного стану на опанованих Москвою просторах. Не тільки в поняттях пересічного громадянина, але й у поглядах правлячих кругів згорілилися ті суттєві, які Росія, однаково біла як і червона, вперто втовкає цілому зовнішньому світові, закриваючи дійсність. На заході бачать тільки Росію. Одні взагалі не знають, або знають дуже мало про те, що вона мілітарною агресією підбила й насиллям опановує многі народи, які не примирилися і не примиряться ніколи з тим поневоленням. Інші, хоч знають дещо про многонаціональний

склад сьогоднішнього ССРП, то все ж таки мають на увазі майже виключно російський народ, як єдиний підметний чинник. Інші, поневолені Росією народи, на заході переважно трактують не як повноцінні й самосвідомі нації що змагаються за своє самостійне життя, а як етнічні племена, що є тільки пасивним об'єктом в руках Москви, які або вже затратили своє національно-політичне «я» в російсько-большевицькій китлі, або його ще не розвинули. Ще інші знова, політики західніх держав, непомітивши тої злуди, недоцінюють правдивої вартости й потенціалу самостійницьких змагань поневолених Росією народів, порівнюють цей затаюваний перед світом потенціал з розпропагованим російським потенціалом, і ставлять ставку на Росію.

Це все було б неможливе, як би в західньому світі не прийнялась і не поширилась ілюзія, що російський народ і большевицький імперіялізм — це дві окремі речі, що російський народ не є носієм, а тільки жертвою останнього, що в боротьбі з большевизмом можна мати частину російського народу, і то велику частину, за союзника. Ця омана поширена на заході і москалями, цілою політичною роботою російської еміграції, і ще більше таки впливовими кругами самих західніх народів, які з легководушкою поверховністю, або задля дрібних тактичних цілей наставили публічну опінію й політику своїх країн в такому фальшивому напрямі.

ІЗ ЗМІСТУ:

Європа і Америка

Світова преса на Конференції АБН

Йдеться про Азію

В боротьбі з НКВД

Будьмо чуйні

Гіббелльс, українське масло і . . . повстанці

Це говорить кров . . .

Вияснення

У Франції, в Англії, в Америці, в Канаді та в інших західніх країнах є теж такі одиниці, які знають дійсний стан речей, які добре розбираються в справах підбольшевицької Європи й Азії, знають суть большевизму, російського імперіялізму, як і розуміють визвольні змагання поневолених народів, доцінюють їх вартість і силу. Такі одиниці стараються поширити правдиве розуміння цих справ серед своїх народів, та вплинути на маправу політики заходу. Але такі голоси все ще залишаються голосом «вопіючого на пустині».

Всупереч усій большевицькій і продажній замасковано-пробольшевицькій пропаганді, в політичній свідомості західніх народів утверджуються поволі деякі правди про большевизм під впливом тих неочних фактів, якими ССРП від закінчення другої світової війни так щедро обкладає своїх недавніх союзників. Захід вже розуміє, що у большевицькому поході на підбій світа реалізується наступ російського імперіялізму і комунізму. Дозріває пізнання правди, що большевизм має в собі ці два нерозривні складники — російський імперіялізм, якого він є дотогочасною найбезогляднішою формою, і комунізм, як форма його здійснення,

інструмент для його універсального поширення. Обидва ці елементи творять тепер нерозривну цілість, єдність. Большевизм став в однаковій мірі найвищим ступенем російського імперіялізму як і послідовним втіленням комунізму. Це одне явище, з двома генетичними елементами й двома способами дії на зовні.

Здорові сили західних народів знають, що обидва елементи большевизму — російський імперіялізм і комунізм несуть згубу всім іншим народам. Тож можна було б сподіватися, що політика західних великодержав, маючи на меті захист власних народів й історичну відповідальність прийме за генеральну лінію рішучий відтір й безкомпромісову негачію большевизму в обидвох його елементах. В дійсності відношення західних держав як до комунізму, так і до російського імперіялізму не може бути інакше, як негативне.

Але політика Америки й Англії обирає іншу генеральну лінію політичної розгри з большевизмом. Націлюючись проти нього як найнебезпечнішої сполуки російського імперіялізму й комунізму, вона шукає способів якби цю сполуку роз'єднати, вбити поміж них клина й кожний цей чинник, коли він виступає окремо, приєднати собі за союзника, або бодай неутралізувати. Це й є головна концепція політичної війни з СССР, яку політика Америки й Англії цілком виразно обирає, підготовляє та починає реалізувати. Політична війна властиво вже йде, і теперішні позиції зайняті обидвома сторонами визначають лінії політичних фронтів на початку мілітарної розправи.

Західні держави задумують боротися з комунізмом тільки в таких його проявах, де він виразно стоїть на послугах большевицького імперіялізму. Коли ж він виступає цілком окремо, відсепаровуючись від Москви, або в якомусь конфлікті з нею, тоді йому потурають. За цим стоїть бажання, щоби зробити якийсь вилім в таборі ворога. Ця лінія політики наглядна передусім супроти Тіта. Хоч ціла його практика внутрішнього режиму, терору, колективізації, боротьби з релігією і ставлення на її місце марксизму і т. п. — живцем взята від большевизму, то захід на це все приймає очі, виправдує Тіта з огляду на його незгоду з кремлівськими імператорами. В політиці заходу є більше фактів що лежать на тій самій лінії шукання якогось

порозуміння з неслухняними супроти Москви комуністами. Катастрофальна політика Америки й Англії в цілому розвитку подій в Китаї за останні роки, потурання комуністичному наступові, неефективна підтримка національних китайських сил, спроба налагодження добрих взаємин, торгівлі, з червоним Китаєм, поки він не відповів на це все показанням своїх зубів — все це свідчить про те, що маємо до діла з ширшою концепцією власної політики західних держав, а не тільки з побічними потягненнями задля диверсії у ворожому таборі. Це ставка на т. зв. націонал-комунізм, на те, що комуністичні рухи в поодиноких країнах захотять еманципуватися зпід гегемонії Москви, відсепаруватися від неї, і відстоювати суверенність своїх держав з комуністичним устроєм. З ними захід хотів би нав'язати добрі взаємини, передусім економічні, та поступово відтинати їх пов'язання з СССР. Спір Тіта з Кремлем зробив цю концепцію дуже модною на заході, надав їй блиску високої політичної мудрости. Це торувало дорогу для політики крайнього опортунізму супроти комуністичного наступу в Китаї. Англія й Америка сподівались, що за Тітом піде Мао Тсе Тунг, і з цього вийде великий триумф їхньої купецької політики. Тепер вже ясно кожному, хто кого перехитрив. Та все ж таки в спекулятивній політиці, яка шукає способів викрутитися від важкої історичної проби різними заграми, ця концепція ставки на неімперіялістичний відхольницький комунізм далі існує і ширить баламутство.

Так само оманною, а в своїх наслідках катастрофальною концепцією в політиці Америки й Англії є ставка на відщеплення імперіялістичних тенденцій російського народу від большевизму. На заході здають собі справу з того, що імперіялістичні стремління притаманні російській нації, що вони незмінно живуть і діють при всіх її внутрішніх зламах. Поставитись виразно ворожо проти російського імперіялізму, це значить мати проти себе цілий російський народ. І хоч західні народи розуміють, що експансивний імперіялізм всякої Росії змагає до опанування щораз більших просторів та зміряє проти їхніх інтересів і безпеки, то в їхній політиці переважає бажання, щоби передусім звільнитися від смертельної загрози большевизму, найгіршої форми російського імперія-

лізму. Страх перед тотальною розправою з цілою Росією каже їм приймати підсувану концепцію боротьби тільки з большевизмом в такій постановці, щоби не мобілізувати цілого російського народу, а по змозі значну його частину приєднати на свій бік, або бодай демобілізувати його воєнний запал. Для того не хочуть зачіпати імперіялістичних стремлінь російської нації, а навпаки, дати наглядні докази, що вони цим не займаються, трактують це як недоторкальну справу самого російського народу, і хочуть тільки його звільнення від большевизму і до встановлення демократичного ладу.

Для нас справа цілком ясна, що ця концепція не тільки що неправильна, бо не дає жодної істотної розв'язки, але що вона й нереальна. Большевизм дає наймогутніший розвиток і здійснення російським імперіялістичним стремлінням, творить форму й підготовляє ґрунт для опанування цілого світу, робить Москву, російський народ, осередком і провідником акомунізованого людства. Хто і як може з ним в тому конкурувати? Він розпалює імперіялістичний гін російської нації до такого ступеня, що жодна «серединка» не має значіння. Той імперіялізм можна тільки або повністю заперечувати, обороняти, зламати його в тотальній війні з Росією, або дати йому нестримну волю, як це робить большевизм. Спроби обійти цю альтернативу, вдаряти в большевизм і при тому не дразнити корінного російського імперіялістичного гону — це була й буде політика самообману, фальшивої ставки. Так само нереально рахувати на прихильність, чи бодай неутралітет, якоїсь частини правдивих комуністів підчас війни з большевизмом де б то не було. Проти всяких внутрішніх конфліктів в комуністичному таборі і проти всяких тактичних намагань західних держав стоїть всім очевидний факт, що тільки російський большевизм поставив на ноги світовий комунізм, і з його упадком буде припечатана доля комунізму в цілому світі.

Але в політиці західних держав ця справа трактується цілком інакше. Те що ми розцінюємо за нереальне, в них уважається за можливе. Їх політики дивляться ззовні, на те, що ми бачимо знутри, розцінюють на підставі поверховних спостережень і підсуваних їм відомостей, інтерпретацій істоти во-

рога, яку ми знаємо до ґрунту з пережиття.

Політикам Америки й Англії підказує прийняти таку концепцію їх не бажання знайти найлегший спосіб розправи з большевизмом, — спосіб, який вимагатиме від них менше жертв, витрат, хоча б він і не давав повної розв'язки ситуації, тільки значне її розрядження, зменшення небезпеки. Така постановка політичної війни має бути першою концепцією, — може якраз вдасться. Якщо ні, то завсіди є в резерві остаточна можливість — одверто й безкомпромісово поборювати всі складові елементи большевизму, без огляду на форми і площину їх дії. Тобто тотальна політична війна з Росією, з російським імперіалізмом усіх кольорів і з комунізмом всіх відмін. Але така боротьба, в оцінці англо-американської політики, буде о много важча, буде більше коштувати жертв, бо ворожий табор буде тоді більший, міцніший. Тому на цей шлях можна йти в остаточній konieczності, коли перший покажеться дійсно непридатний. А показатись це має аж у війні. Отже, з погляду західних держав, іде про ступінь ширини й гостроти в постановці політичної війни з ССРСР, а не про альтернативний вибір між двома протиставленими концепціями.

Такого «або» або «захід справді не добачує; перехід від одного пляну до другого видається простим, що більше — розвою послідовним. Зокрема з огляду на політично-моральну мобілізацію західних народів, яка відбувається не на підставі збереження чистоти й безкомпромісового відстоювання основних принципів міжнародних взаємин і вселюдських ідей, тільки шляхом унагляднювання, що всі спроби злагоди й компромісу з большевизмом безуспішні, бо він цього не хоче, а пре послідовно до підбою світа. Відносно ворожого табору їм виглядає теж корисніше звужувати фронт, принаймеш на початок. А інші чинники не враховуються англо-американською політикою в належній мірі.

Ми вже попередньо вказали, що вона має на увазі майже виключно російський народ як діючий фактор, з яким треба рахуватися. Інші сили, зокрема визвольні змагання поневолених Москвою народів, не мають там належного зрозуміння. Ще сяк-так беруть під увагу ті народи, які до 2. світової війни мали самостійні держави, а інших трактують як малозначний, чи не-

відомий фактор. Коли ж подекуди починають здавати собі справу з того, яким потенціалом є визвольна протибольшевицька боротьба України й інших народів, то уважають його за такий постійно діючий чинник, з яким властиво не треба рахуватися в підбиранню власних плянів, бо він не має вибору — веде свою боротьбу проти Росії й вестиме однаково в кожній ситуації. Тож нашу боротьбу хочуть враховувати як додатковий фактор, який може було б і доцільно підпомогти, легким коштом, якщо це не потягає комплікацій на інших відтинках, але за який не треба спеціально старатися.

В політиці Америки й Англії ще ніяк не зміщається вимога, щоби в підборі концепції війни з ССРСР узгляднювати визвольну боротьбу України й інших народів. Якраз навпаки, ця політика нормує своє відношення до наших змагань старанням з'єднати собі симпатії російського народу, рахуючи на його ворожість до комуністичного режиму. Тільки в такому розумінні вона трактує питання вибору між Росією а давно воюючими з нею народами. Тут не будемо доказувати фактами, що саме такий підхід до справи прийняли західні держави. Таких фактів знайде подостатком кожний, хто схоче перевіряти цю тезу.

В політичних починах американських впливових крутів, які є підготовкою воєнної політики, виразно замаркована лінія залицяння до російського імперіалізму некомуністичної масті. Не тільки так, що отаранюється його не дразнити, зв'язуватися звирозно імперіалістичними, буцім-то протикомуністичними російськими чинниками. Але більше того, є виразні намагання втискати визвольні змагання поневолених Росією народів в російський котел, підводити їх під російську керму, вихолощувати з них основне наставлення проти всякої імперіалістичної Росії, а зводити до спільного знаменника з російськими «білими» імперіалістами у фронт тільки проти комуністичного режиму. Про що це свідчить? Незнання справи, нерозуміння дійсних відносин тут ні при чому. Бо навіть при звичайному купецькому підході краще мати до діла окремо з двома протиставленими собі силами, мати дві ставки та змогу їх «ліцитувати», ніж силоміць зводити їх до купи, щоби мати справу з одним, та ще й дуже сумнівним партнером. Ні, тут американська полі-

тика проявляє добре знання факту, що цілий російський народ перейнятий імперіалізмом, а панування над підбитими народами для Росії найважливіша справа. І друге — ця політика хоче засвідчити, що не має в пляні попірати самостійницькі стремління України й інших народів, тільки хоче бачити їх даліше в російських «братніх обіймах». Бо відомо, що росіяни не легко переманити на свій бік, в тому нічого не вдіють самі словні заяви, треба доказових фактів, — добре що є на кому показати.

В пляні такої концепції нам мала б припасти така роля: якнайсилніше боротися з большевизмом, в одному фронті, під рукою того ж «старшого брата» — москаля, тільки проти большевицького режиму, за демократію. Щоби «не розбивати спільного фронту» поки-що не треба говорити про державну самостійність, про розподіл Росії. Про це можемо собі думати й говорити «на вушко». А тимчасом слово належить росіянам, які будуть говорити про «єдність російських народів». А даліше — побачимо. Найперше треба повалити большевизм і здобути собі заслуги.

Це не для нас варено, нема що за ложки братись. Це все вже було, і не один раз. Останньо пробували гітлерівці, на схилі свого куцою «тисячліття», набирати нашого брата на таку власівську «концепцію».

Для Росії така лінія політики англо-американців якраз під смак. І то для обидвох відмін російських імперіалістів, однаково для «антикомуністів», як і для большевиків, цілком на руку. Бо шкоди від того не може бути жодної. Большевизм цілком певний за росіял, він так настроїв імперіалістичні струни російської нації, що ніхто не дорізняє йому в грі на цьому інструменті. Коли його противники пробують і собі на ньому грати, то це тільки доказ що інструмент хороший, а далі покажеться які з них погані музиканти. У війні кожна невдача ворога має вартість власної перемоги.

Головна користь Росії, в тому й большевизмові, така, що таким чином західні держави прибирають невідповідну поставу супроти протиросійських визвольних змагань поневолених народів. Большевики, як і всі російські імперіалісти змають собі добре справу з того, яку смертельну загрозу для російської імперії несе в собі боротьба України й інших націй за власну державну незалежність. Піддержка цих зма-

гань західними державами, а ще більше зістроєння їхньої війни з тими визвольними змаганнями в одноцілий фронт, за правдиве визволення усіх націй, за їх самостійні держави, за розвал московської тюрми народів — це остаточно й скоро привело б до кінця російську імперію. Щоби відвернути цю найбільшу загрозу й спрямувати воєнну політику західних держав на інший, безуспішний шлях — це в цілості большевицьких воєнних плянів справа першої ваги. Для того варта навіть улаштувати складні загри, політичні диверсії.

Зрозуміло, що всі російські еміграційні імперіялісти концентруватимуть на тому всі свої зусилля. Це роблять і робитимуть за одним пляном автоматично, вони усі, без виїмків і незалежно від свого справжнього відношення до большевизму. Для того їм і не потрібно жодного порозуміння, бо всіх їх єднає з большевизмом головне бажання збрегти імперію, коштом дальшого поневолення підбитих народів, і найбільша ненависть до наших визвольних змагань. Але не тільки еміграційні, т. зв. білі російські сили будуть дбати про те, щоби американська політика йшла цим мильним шляхом. Ті аргументи й обіцянки, якими російські емігранти зводять політику західних держав, можуть досить швидко втратити свою силу, коли у війні з СССР покажеться цілком інша правда. Тоді большевики можуть піти на умисне препарування і виставлення на показ таких фактів, які позірно будуть звернені проти них, але не будуть робити їм поважнішої шкоди, а натомість підсилять політичну диверсію «антикомуністичних» російських сил, підкріплять їх вплив і дальше відвертатимуть головний наступ заходу у невластивому напрямі. У розвитку воєнних подій такі підступні диверсії легше створювати, як у мирній політиці. Історія обох світових воєн знає великі розвідочні комбінації для спрямування уваги й акції ворога на мильний шлях. Це діялось головно в ділянці мілітарної стратегії. Большевики на першому місці ставлять політичну сторінку війни, передусім в ній стараються перехитрити й перемогти противника, знаючи, що тоді о много буде легшою розправа мілітарна. Отже треба передбачувати, що в цій війні вони улаштуватимуть найбільш рафіновані політичні маневри, щоби «виводити в поле» противників.

Веручи під увагу таку правдоподібність, не можна легко покладатися на те, що політика західних держав зараз на початку війни заверне з манівців на правильний шлях, побачивши свою помилку на реальних фактах. Большевики будуть створювати такі сповідні факти, які захід може приймати за дійсні. Мусимо рахуватися з тим, що фальшиві московські семафори можуть довго дезорєнтувати захід в замало відомому йому терені.

Така концепція політичної війни західних держав проти СССР цілком фальшива, і згубна як для самої справи боротьби з большевизмом, так для народів воюючих за її пляном. Через неї піде багато жертв на марно; противники СССР будуть шукати розв'язки там, де її не може бути, а тимчасом найбільш реальні можливості завдати смертельний удар властивому ворогові — російському імперіялізмові, через зістроєння війни з визвольною боротьбою протиросійських народів — будуть поминені.

Якщо західні держави скочуть за цю концепцією провадити війну з СССР, то цим вони позбавляють би Україну й інші народи можливості зв'язувати свої визвольні змагання з їхньою воєною. Тоді наша боротьба буде йти цілком окремим, власним шляхом, а війна західних держав була б для нас тільки тим вартісна, що створювала б пригожі обставини для повного розгорнення нашої власної боротьби. Натомість сама війна в такій постановці не несла б нам визволення. Повалення самого большевизму, а реставрування російської імперії в новій формі, в якій Україна дальше мала би бути поневолена Росією — це для нас не є жодна розв'язка. Така справа для нас не варта найменшої жертви, а не то тих велитенських жертв, які війна буде коштувати наш народ, нашу країну.

Зв'язування української визвольної справи з воєною заходу проти СССР в такій постановці було б крайньо шкідливе тому, що воно направляло б наші сили й нашу визвольницьку боротьбу на невластивий шлях, на якому не може бути успіху, і відвертало б від єдиноправильного — власної незалежної революційної боротьби, за безкомпромісові цілі за державну суверенність України. Воно було би шкідливе й для цілої справи світового змагу з большевизмом. Бо наше прилучення до нас непри-

язної, та по суті фальшивої політичної постановки війни, тільки причинялось би до її утвердження, погребувало б наші визвольні змагання у її невдачах. В такій війні, якою буде 3. світова війна випрашем буде політична виграна, навіть якби західні держави мілітарно побідили при невдачі політичній, коли б російська імперія надальше залишилась цілою, — то це була б програна заходу і всіх протиросійських сил, що зв'язали свою долю з тою воєною.

Нам треба робити все можливе, всіма доступними нам способами, щоби завернути політику західних держав з такого погубного шляху концепції компромісу з російським імперіялізмом навіть у війні. Всі українські самостійницькі політичні чинники закордоном, без огляду на внутрішні розбіжності, ціла українська еміграція, мусять використати всі доступні дороги й засоби, щоби в політичних кругах і публічній opinіi західних народів переломити той блудний напрямок і причинитися до направи. Це треба робити кожночасно, вперто, не дивлячись на брак розуміння і тимчасову безвистідність. Коли політика Америки й Англії ще ліпше обіб'є собі чоло на російському імперіялізмові і на комуністичній східності, тоді й наші накликування знайдуть бодай деяке зрозуміння. Але не можна обмежитися тільки до роз'яснювання, до апелів. Так, як і не можемо пасивно ждати з власною боротьбою, поки захід нас не зрозуміє й належно не оцінить. Наші змагання мусять йти своїм власним розвитком, м. ін. теж з розрахунком на те, щоби західний світ наглядно побачив їхній напрям і їхню силу, щоби сам прийшов до висновку, яке значення має наша боротьба для повалення імперіялістичної Росії й комунізму.

Але постановка нашої боротьби й цілої самостійницької політики рівночасно мусить мати дуже виразну й підкреслену гостроту проти російського імперіялізму й комунізму всяких відмін і під всякими масками. Щоби західні держави бачили виразно, що не може бути й мови про якийсь компроміс, і щоби вони мали до вибору: або союз з визвольною боротьбою України й інших народів з нашого фронту, або самообманна ставка у їх війні з Росією на російський народ. Росія є тільки одна — імперіялістична, і так буде доти, доки російський імперіялізм не буде доценту розгоро-

Європа і Америка

Спроба балансу перед кінцем другого місяця корейського конфлікту

В Європі спокій . . .

Міжнародне положення наших днів остільки дивовижне, що в небольшевицькій частині Європи, хоч живе вона в тіні мільйонів советських армій, воєнна психоза помітно значно менша, ніж в Америці, яку відділяють від ССРСР два океани. Назверхній спокій в Європі не походить одначе від певности, що війни не буде, або що совети не зможуть, чи не схочуть решти Європи окупувати. В Європі це радше спокій безсилої резигнації, бо й що європейці можуть ще тепер вдіяти? На підходах до решти Європи Москва тримає в боєвій готовості 200 дивізій, в тому числі найменше 70 панцирних, ок. 25.000 танків; Черчіль оцінює навіть 40.000 танків.

До цього довела світ безвідповідальна політика «державних мужів» Заходу під час і після II. Світової Війни. Сміх бере (правда, гіркий то сміх), коли пригадувати всі ті безконечні «замирення», «компроміси», Ялти і Потсдами, «Демократизацію ССРСР» і т. п., які неначе б «виправдували» самороззброєння Заходу і «гарантували» мир. Не зважаючи на всі свої університети, дослідні інститути, тисячі професорів та інших «спеців» від

щених, а російський народ не вилікується з нього через пізнання, що його імперіялізм приносить йому самому найбільше лиха — жертв, терпінь й упадок. До цього ще далеко; тепер російська нація пройнята розжареним імперіялізмом, більше, ніж коли-небудь. Хто пактує з такою імперіялістичною Росією, однаково — білою чи червоною, чи іншої масти, той сам кує собі кайдани, або упадок. Україна вже на це не піде; наша боротьба за незалежність від Москви, за суверенність, безкомпромісова, боротьба на смерть і життя. А хто таки впреться на якийсь союз з Росією, якою-небудь, то нам з ним не подорозі.

Про власнопідметну визвольну боротьбу, й суверенну українську політику в 3. світовій війні, буде мова в черговому числі.

т. зв. «російських справ», Захід включно з Америкою ніколи в дійсности не знали і досі не знають Москви, ні феномену її безнастанної історичної експансії. Тепер стоять перед советською потугою мов перед прислівним залізним вовком і дивуються: що буде далі?

. . . і апатія

Правда, десь там існує якийсь Атлантийський Пакт, періодично відбувають свої конференції військові міністри, Америка ухвалила для оборони Європи в минулих 3 місяцях 5 мільярдів і 200 мільйонів доларів. Великі гроші. Але все те до свідомости європейських мас майже не доходить, їх не побуджує ані не запалює. На всьому помітна глибока політична апатія. Багато більше зацікавлення від наявної комуністичної загрози викликає, скажемо, у Франкфурті н. М. недавній футбольний меч, в якому Спортовий Клуб «Боруссія» несподівано переміг 3:1 нового мистця Німеччини С. К. Штуттгарт, або у Франції т. зв. «італійський скандал» під час «Тур де Франс». Коли європейський обиватель їде в ці дні 7.30 рано трамваєм до свого бюро, він не так уже думає про можливість оборони своєї країни перед советською агресією, як радше ставить собі тихцем питання, чи зможе зберегти свою позицію, свою платню і її покупну силу також на випадок, коли б у дальшому прийшлося працювати під доглядом якогось советського комісара? Його ж дружина щаслива, що могла десь захопити та заховати в найглибшому куточку продуктової комірки 5 кіло рижу і 5 кіло цукру . .

Без подиху давньої величі

Війна? Європа наших днів здригається на звук цього слова; але ж саме це дає Москві нечувану перевагу. Советська загроза фактично така велика, що на випадок конфлікту Європу могла б урятувати, тільки якась революційна, загально-європейська «levée en masse» вселюдний клич до зброї, оружжя повстання десятків мільйонів. В цій Європі мусило б у ці критичні

історичні дні діятися те саме, що діялося влітку 1792 р. у дні Великої Революції у Франції, коли по цілій країні лунав клич: «патріоти, до зброї!» Країні загрозувала чужа інтервенція; тільки зусилля цілої Франції урятовало її від загибелі. Як один муж піднялися незлічимі тисячі. Не дивлячися на всі воєнні руйнування сьогоднішня Європа має ще досить людей і технічних засобів, щоби могли від московської навали оборонитися. Але бракує найважливішого: боевої моралі! Європа має парламентарні політичні партії, але немає свого революційного Конвенту, немає всеєвропейського «Comité de Salut Public», «Комітету Спасіння Громадськості», який понад усі європейські кордони міг би наказати і провести загальну європейську мобілізацію під гаслом, як у 1792 р.: «Aux armes, Européens!» — «Європейці, до зброї!»

Малі справи, ще менші люди ,

Таким європейським «Комітетом Спасіння Громадськості» напевно не є в ці дні т. зв. «Європейська Рада» в Штрасбурзі, конвентикель європейських парламентарних партійманів, яких типовий президент, пан Анрі Спаак, «перешкоджений Дантон» з 220 фунтами живої ваги, не мав напр. у ці дні іншої турботи й іншої роботи, як з допомогою вуличної черні скидати з престолу законного, більшістю народу покликаного бельгійського короля. Іншою подібною турботою «Європейської Ради» є така ж «актуальна» в цих днях проблема всіх сконсигнованих тут соціалістів: як зробити, щоби в будучій, (згідно з їх темпом праці за 50 літ) об'єднаній Європі вже таки згори конституційно забезпечити одвічну спадщинну владу соціал-демократів? Так принаймні ставлять у Штрасбурзі справу британські лейбуристи, виходячи з тези знаної добре також в новітній історії України, що «або об'єднана Європа буде соціалістична, або не буде ніякої». Ще іншою турботою «Європейської Ради» є за всяку ціну не допустити до спільної оборони і участі в побудові Європи Еспанія генерала Франко.

Наймолодший в цілому тому шtrasбургському товаристві все ще є понад 70-літній Вінстон Черчіль, мабуть єдиний, який повністю розуміє центральну проблему Європи наших днів і роблячи з неї єдино можливий логічний висновок поставив внесок на створення об'єднаної європейської армії. Але ж оскільки шtrasбургський конвен-тикель сам немає права виносити того роду рішень, внесок Черчіля піде під обради півтора тузіна індивідуальних європейських парла-ментів, а тут, можна бути на 100% впевненим, його «роздзьобають» на шматочки завжди заздрісні, завжди завжди повні підозрінь, ніколи не заспокоєні у своїх амбі-ціях бонзи соціалізуючих парла-ментарних партій.

Всю цю моральну й організа-ційну мізерію свого сучасного політичного життя, особливо ж брак провідників з форматом, дуже добре розуміють, або принаймні відчують європейські маси. Отже й не диво, що стоять збентежені і зрезигновані перед залізною стіною 25.000 советських танків. Ці маси відчують, що від «державних мужів» формату Спаак-а їм поря-тунку у важкій кризі Європи на-певно не буде . . .

Очі звернені на Америку

Отже природньо, що в ці дні очі європейців звертаються за океан, до Америки, розглядаючи допит-ливо чого можуть очікувати з цього боку? Хочє цього Америка чи ні, вона стала природнім провідником Заходу і несе за нього і його дальшу долю найбільшу відповідальність. Насамперед це фізично й економіч-но найбільша потуга Заходу, чи її цілого світу. Америка не зазнала у минулій війні ніяких знищень на своїй території, її людські втрати були порівнює малі. Головнє ж. Америка несе велику, якщо не ос-новну відповідальність за «поряд-ки», які виникли у світі в наслідку договорів у Тегерані, Ялті і Потс-дамі.

Отже — як у ці дні виглядає Аме-рика? Кращє від Європи? Можемо собі скласти її образ тільки на під-ставі інтенсивної лектури амери-канської преси, радіо, і ще до дея-кої міри на підставі листів, які звідтіля отримуємо. Чи образ скла-дений на цій підставі буде повністю правдивий — не беремося судити. Але з усієї маси спостережень ви-никають безсумнівні факти, які дозволяють робити деякі внески щодо цілості.

«Хай буде як було»

На першому місці треба назвати факт, що Америка все ще не хоче примиритися з думкою про конеч-ність, навіть неминучість генераль-ної, тотальної розправи з Москвою і большевизмом. Натомість бажає «сєтtlement-у», т. зн. влаштування конфлікту на базі статусу кво з часу п е р е д корейським конфлік-том. Мовляв: хай би Сталін і кому-нізм тримали «свою» частину світу, але хай би замирилися з рештою, хай би припинили свою невтаваючу агресію. Це ніщо інше, як ідея по-ділу світу. Але це політика в тому роді, якби хотіти переконати тигра, щоби він перестав нападати і по-жирати все нові жертви. Америка все ще не може, чи не хоче зрозу-міти, що тигр не змінить пасм на своїй шкурі, що большевизм не може змінити своєї натури. Як ра-ніше так і далі Америка відкидає тезу превентивної війни з СССР, тезу удару по комунізмі і московсь-кому імперіалізмі в його центрі: в самій Москві. Американська за-кордонна політика наших днів під-тримує просто фантастичну кон-цепцію, що так довго буде ставити спротив комунізмові, і на перифе-ріях московсько-китайського бльо-ку, і взагалі скрізь у світі, так довго буде відбивати кремлівські атаки, доки Кремль не зрозуміє, що ні-куди вже більше зі своєю експан-сією не пройде, от-тоді й задоволю-ниться тим що має, і піде на «вза-ємне вирівняння інтересів». На всякий випадок, завжди треба бути на те приготованим, що на перший кивок згоди зі сторони Кремля Стєйт Департамент є завжди готовий покинути свою мобілізацію, свої відборонні акції і піти на пошуку-вання «спільної формули компро-місу».

«Ціла і неподільна»

Не зважаючи на війну в Кореї й наявне готування дальших актів московської агресії, Америка далі підтримує концепцію цілості і не-подільності Росії — крім держав сателітів, які стали жертвою Моск-ви після 1945 р., як наслідок дого-ворів у Ялті і Потсдамі. До свідомості американської громадсь-кості ще не дійшло, що зберігаючи тезу єдності Росії Америка робить свої змагання фактично нецїка-вими для 100 мільйонів людей, для десятки націй, які бажають відді-лення і визволення від Росії. Поме-волені Москвою нації не є зацікав-лені в тому, щоби за цілу неми-нучих атомових знищень тільки

того й добитися, щоби внаслідку евент. війни замінити для себе ім-періалістичний лад московського большевизму на такий самий ім-періалістичний лад московської де-мократії. Взагалі треба ствердити, що в той час, коли Америка інтен-сивно готує засоби для евентуаль-ної фізичної, все ще тільки пере-ферійної з большевиками розправи, вона не готує в такій же інтенсив-ній мірі політично-програмової і пропагандової зброї. Америка про-сто не знає, як має до тієї веле-тенської Росії підійти, як за неї братися, що з нею робити, як її на випадок перемоги влаштувати? Зав-дання перемоги Росію видається Америці таке монстрозно велике, географічно необняте, інтелек-туально складне, що американська прилюдна опінія мимохіть, перед ним відступає. Ніякої програми війни, зокрема в політичній і сує-пільній ділянці, Америка не має. У висліді американська прилюдність все знову і знову повертає до старої тези: хай би собі Росія була яка хоче, хай одна і неподільна, аби тільки не займала нас і нашої сфе-ри впливів.

Що тривожить Америку?

Унікаючи тієї центральної про-блеми Америка наших днів тим більш затє зацікавлена вужчими питаннями, що їх висунула на порядок дня корейська розправа. Ніхто в Америці не квестіює потреби вести корейську війну, але тим більше запитів ставить при-людність на тему військової неспі-готованості Америки до неї. «На що пішли всі ці гроші» — питає себе пересічний американський обивателі і стверджує, що в ході минулих 5 літ він вплатив на війсь-кове діло своїми податками рівно 49 мільярдів доларів. А в цьому році від нього вимагають дальших 29 мільярдів. Отже дуже шокує аме-риканців сповідна маловартність, навіть непридатність американсь-ких воєнних споруд і зброї, осо-бливо ж танків, в порівнянні з європейськими. Прилюдна поірито-ваність з цього приводу поглиблюєть-ся, коли цей обивателі пригадає собі всі суперечки за першєнєтво між трьома родами зброї в мину-лих роках і їх чванькуватість. Панує загальне переконання, що не «тотальна дипломатія» закордон-ного міністра Ечісона, т. зн. не за-себи політичного мистецтва, це мо-ральна й інтелектуальна перевага Заходу, далі виникаюча з цієї ідейна підтримка зі сторони всього не-

комуністичного людства, пакти і договори, але тільки копиця атомових бомб у розпорядженні американського летунства ще гальмує Сталіна перед негайною III. Світовою Війною.

У підсвідомості нації ворушиться побоювання, що Америка могла б поволі вичерпати себе у периферійних боях з азійськими сателітами Росії, в той час, коли ця остання зберігала б повноту власних сил, тимчасово стоючи на боці. Такий сам плян мав Сталін вже в 1939 р. коли заключив з Гітлером «пакт неагресії» штовхаючи ось-так Німеччину на війну з Заходом, мовляв: хай між собою викриваються, потім я наведу між ними порядок! Америці аж ніяк не подобається перспектива бути свого роду пожежною командою, яка має гасити місцеві пожеги скрізь на периферії російсько-китайського комуністичного бльоку; отже тут і там з'являються нотки нетерпеливості, мовляв: чого ще панькатися? Треба скинути на Москву десяток атомових бомб і «закінчити діло, заки воно почалося».

Але найбільше бентежить Америку в ці дні проблема, чому в Азії так багато людей хоче бути кому-

ністами», і чому «взагалі хтонебудь хоче бути комуністом?» Чому Сталін наводить союзників? Навіть Америка вже не вірить, що здобуться комуністами Китаю, або тисячі корейців, що їх цілими лавами кладуть американські скоростріли — всі вони діють тільки під спонукою страху і терору. Починають з'являтися перші проблеми зрозуміння, що проблема комунізму лежить глибше, що існують у світі основні громадські і соціальні проблеми, які мусять бути знайдені позитивні розв'язки. До цих проблем належить також потреба розв'язки проблеми поневолених націй, що так зручно потрапляє використовувати для своїх цілей Москва.

В цьому реєстрі не можна поминути інтересного факту, що оце вперше в історії Америка починає відчувати безпосередню фізичну загрозу таки на власній території, чи то від атомових бомб скинутих советами з повітря, чи пропачкованих до американських пристанів.

І нарешті, але не найменше, така невгасно жевріє загальна віра Америки, що не дивлячись на всі труднощі, Америка як завжди, також тим разом вийде з проби переможного рукою.

Підсумки

Якщо поспробувати звести підсумки, треба сказати, що оскільки Європа є в ці дні апатична і зрезигнована, в Америці немає резигнації, ні дефетизму, але зате глибока неясність, як остаточно справу оцінювати і що з тією «несамовитою Росією» робити? Америка все ще не знає чи це тільки «мала війна» і такою залишиться, чи вже справжня «велика війна» і зміру до того треба неї підходити? Закон ініціативи все ще в руках Кремля; саме це робить життя Європи і Америки в наші дні таким важким і повним неспокою. Невідомо, як довго цей стан непевності ще буде тривати. Ясне тільки, що на довгу мету Америка свого основного вирішення не зможе уникнути. Корейська війна тільки малий інцидент в порівнянні з тим, чого маємо в проглядному часі ще очікувати. Ми знаємо, що ніяка локалізація цього конфлікту, ніякий компроміс на довшу мету не є можливий, що Америка буде врешті примушена прийнятися за розв'язку цілого т. зв. «російського питання».

Світова преса на конференції Центрального Комітету АБН

У Франкфурті над Майном, дня 3. ц. м. відбулася пресова конференція улаштована Центральним Комітетом АБН для представників світової преси. Організатори Конференції поставили собі завдання ще раз виступити перед світовою опінією зі своїми поглядами на майбутній розвиток подій і ще раз звернути увагу Заходу на ті помилки, які він поповняє в своїй боротьбі з Москвою. Голова АБН. п. Ярослав Стецько, перестеріг західні держави, в окремому надрукованому експозе, перед небезпеками які загрожують світові, коли в ближчому часі не будуть координовані дії боротьби поневолених народів і вільних ще демократичних держав. «Тепер вже запізно розважати про те, як оминати війну. Тепер треба готуватися до того, щоб її виграти» сказав голова АБН. А виграти її можна — на думку Я. Стецька і АБН — тільки тоді, коли Захід допоможе уявним народам зорганізувати внутрішній фронт в самому СССР з ціллю по-

валити теперішню владу в Москві і на руїнах теперішньої імперії відновити національні держави поневолених народів.

Конференція мала дуже важливий характер. 28 представників найповажніших світових агенцій і передової преси США, Англії, Німеччини, Франції і Данії не шукали в своїй розмові з представниками 26 поневолених народів сенсацій для своїх пресових органів, але намагалися пізнати проблеми, які часто виявлялися для них цілком новими. Хто прислуховувався, до дискусії, той не міг не радіти вже хочби тим фактом, що світова преса, коли ще й не розуміє як слід національних і політичних питань російської імперії, то намагається їх без упередження пізнати.

Найбільше часу забрала учасникам конференції дискусія над питанням чи можуть повалити СССР самі революційні рухи поневолених народів, чи це може статися тільки при нагоді нової світової війни, та якої і як великої помочи потребу-

ють революційні організації, щоб викликати загальне повстання за залізною занавісою. На перше питання давав відповідь голова АБН. Він сказав, що світової війни не оминати, і що поневолені народи самі не справляться з великим завданням перемоги над большевизмом і російським імперіалізмом. Внутрішні революції у співдії з силами Заходу, можуть досягнути того, що війна буде зльокалізована, тобто, що вона своїм знищенням не обійме цілого світу і що вона буде скорочена в часі.

Про мілітарний бік справи говорив мадярський генерал Ференц Фаркаш фон Кісбарнак, хорват генерал Г. Алябанда і грузин майор Накашідзе. Ген. Фаркаш повідомив, що при АБН існує під його проводом військова Комісія, яка старається нав'язати контакти з генеральними штабами західних держав і разом з ними розпрацювати плян великого повстання в СССР. Досі всі ці заходи залишилися без наслідків. Поневолені народи бу-

Зеленко

Йдеться про Азію

Далеко-азійський етап

Є всі підстави приймати, що війна в Європі тимчасово не загрожує. Корея лежить в Азії; Кремль не випадково вирвав як терен найновішої більшовицької розправи саме цю країну, хоч міг був вибрати, скажемо, Іран або Югославію. Сталін і його Політбюро нічого не роблять без далекої премедитації. Завдяки Ялті і Потсдамові Москва здобула в Європі більше, ніж навіть при її апетиті - в проглядному часі зможе стравити. Надто гостре темпо советської «інтеграції» у здобутій половині Європи привело напр. до втрати Югославії. Москва потребуватиме ще деяку кількість років, поки її Рокоссовські, Булганіни, Пушкіни та інші «амбасадори» повністю забезпечать ці нові московські європейські посілості. Тимразом справа йдеться про Азію, ще точніше: **Далекий Схід**. У великому процесі повільного але систематичного пожирання світу, Москва наявно бажає втілити у свою сферу влади в найближчому етапі пропорційно принаймні такий самий шмат Азії, як перед 5 роками отримала його зі щедрих руки зах.

альянтів в Європі. Після вже здохлого Китаю на черзі є Корея, Формоза, В'єтнам, Індонезія, і як пресумптивне завершення цього етапу — Японія.

Йдеться про більше, ніж про Корею

Так само є всі підстави приймати, що корейська баталія не є найважливішим об'єктом політики Кремля. Докладно справу беручи Корея як країна має сама по собі у великому балансі світової політики досить підрядне значення. Навіть з погляду військової стратегії її вартість, як «перелазу», чи «відбивної доски» до евант. советського наскоку на Японію не є вирішальна. (Це відносно бідна країна, без великих наземних і підземних багатств, без розвинутого господарства, з культурно дуже відсталим, майже примітивним населенням. Немає за що так дуже битися. Хто Корею врешті не опанував би, муситиме до неї довго і багато доплачувати, так як впродовж 50 років постійно доплачувала Японія.)

Отже територіальне посідання Кореї, або скажемо більш дипло-

матично, включення Кореї в ту чи іншу сферу впливів, СССР чи США, не є основною проблемою розправи. Істотне є те, що в ході цієї розправи буде діятися у світі довкола Кореї, особливо ж на велетенських просторах Далекого Сходу. Щораз більше конкретизується підозрення, що більшовики спровокували корейську авантюру, щоби на цій частині земного гльобу осягнути значно дальші і ширші цілі. Ще іншими словами: Корея має неначе б виконати роллю політичного і соціального реактора, який повинен викликати дальші бажані процеси.

Куди важнішою від проблеми фізичного здобуття Кореї є для Москви **моральна і психологічна реакція Азії на корейську війну**. В протилежності до Гітлера, який вивив тільки у методу брутального, насильного, чисто фізичного завоювання, Сталін плекає методу попереднього психологічного підбою. Корейська розправа була викликана м. ін. для того, щоби дати Москві нагоду для пропагандово-психологічного наступу в Азії, тим разом у розмірах та при напрузі, які в дотеперішній історії світової агресії комунізму не мають прикладів.

дуть боротися в одному фронті з альянтами тільки тоді, коли з цього боку буде проголошено, що захід стоїть на позиціях розчленування російської імперії на національні держави. Про те, якої великої мілітарної помочи потребують революційні організації і як довго їм треба підготовлятися до всенароднього повстання — на думку ген. Фаркаша — не місце говорити на пресовій конференції. Одне певне, що до таких повстань прийде, коли заіснують відповідні внутрішні і зовнішні передумови.

Всі представники АВН мали можливість заманіфестувати свою політичну спаяність тоді, коли з боку преси поставлено запит чому в АВН нема росіян і поляків. Відповідь давали чехи, болгари, жозаки, азербайджанці і татари. Всі вони підкреслили, що росіян нема тому, що вони не хочуть визнати права на державність за поневоленими народами, а поляків тому, що їхні провідники на еміграції ще нині дальше мріють про анексію частин литовської, білоруської і української території. «Про федерацію з Росією не може бути мови, всі такі пляни-це замахи на нашу свободу» — заявляли вони, коли

представники преси питалися про їх відношення до східно-європейської унії. «Можливо що наші вільні держави колись створять якусь унію між собою, але це справа майбутніх урядів і наших парламентів. Нині ми боремося за самостійність наших народів».

В конференції взяли участь: «Ассошіейтед Пресс», «Юнайтед Пресс», «Ройтер», «Едженс Франс Пресс», «Дойтше Прессе Агентур», «Дойтшлянде Прессе Дінст», Альгеймайне Европейше Прессебюро, «Ді Ное цайтунг», «Пресовий Відділ Головного Комісаря Мак Кльоа», «Осппроблема», «Старс енд Страйпс», «Нью Йорк Таймс», «Таймс», «Франкфуртер Альгеймайне Цайтунг», «Гегенварт», «Штутгартер Цайтунг», «Ляйф», Пресова Кватира м. Франкфурту.

з боку АВН були приявні: Голова Центрального Комітету АВН Ярослав Стецько, д-р Чтібор Покорни, генерал-Полковник Ференц Фаркаш фон Кісбарнак, генерал Йон Георге, генерал-майор Гінко Алябанда, майор Накашідзе, д-р Д. Балкански, М. Ізмаїл, інж. В. Гласков, Н. Вату, С. Повілявіціус, д-р Пекельски, проф. Кость Кононенко; представником від ОУН був д-р Богдан Кордюк.

Об'єднані Нації в ролі сталінського гучномовця

Річ ясна, Москва знала цілком докладно, що корейська агресія викличе негайну реакцію на терені Об'єднаних Націй, т. зн. що буде скликана Рада Безпеки О. Н., будуть винесені різні постанови, будуть підприйняті колективні акції. Тільки при посіданні прислального більшовицького «мідяного чола», тільки при існуванні найповнішої погорди до всяких норм людської приличности могло статися те, що при цій нагоді зробили представники СССР на терені Об'єднаних Націй. Як відомо Москва практично бойкотує від самого початку існування О. Н. всяку конструктивну міжнародню працю цієї організації. Вона не належить до майже жодних підбудов О. Н. Зокрема ж від моменту перемоги комунізму в Китаю представники СССР та його сателіти, не добившись негайного допущення представника червоного Китаю до всіх установ О. Н., колективно їх покинули. Яков Малік, керівник місії СССР при О. Н. покинув на знак «протесту» Раду Безпеки ще в січні цр. 6 місяців і 19 днів не показувався він в Лейк Саксес, аж нагло, коли на серпень 1950 р. президентство в нарадах Ради Безпеки О. Н. припало за алфаветичною чергою на СССР, тов. Малік, немов ніколи нічого й не бувало повернув просто на президіяльний стілець цієї Ради Безпеки. СССР цілком очевидно вважає О. Н. за свого

роду публічний дім, до якого можна увійти і з якого можна кожної хвилини вийти, як кому подобається. Вже саме те є важким ударом по престижу тієї нації, яка б найвищою світовою організацією. Але мало того. Через дальших кілька тижнів збереться в Лейк Саксесс пленум Ансамблеї О. Н., комплети делегації 59 націй-членів О. Н.; СССР заповів висилку своєї «скріпленої делегації» на цюгоричну Ансамблею. СССР має в працях О. Н. лише стільки зацікавлення, скільки устасови О. Н. Можуть відігравати для СССР роллю велетенського, лунаючого на весь світ гучномовця за якого посередництвом комунізм може бити по всьому світі молотом своєї негаваючої пропаганди. Вслід за роботою Якова Маліка на Раді Безпеки треба чекати приїзду на Ансамблею О. Н. «самого» Андрея Вишинського; можна уявити, які «концерти» цей есерівський зміновіхоць і польський яничар буде в Лейк Саксесс давати!

Генеральну ліву догичної тактики Москви можна згрупувати в загальному у слідуючих важливих пунктах:

Проба витрималости О. Н.

Корейська провокація була наперед подумана, як проба витрималости такі самих Об'єднаних Націй. Всі ще пам'ятаємо злощасну історію Ліги Націй, тієї женецької «молотобудки», «молотильні ящиками», яка тільки й зміла робити що ратифікувати всі знущання над європейськими, національними меншинами й не зміла запобігти ані одній мілітарній агресії. Ліга Націй проковтнула усе: польке завоювання Західної України, польське пацифікації, японську нападсть на Маньчжурію, італійську нападсть на Абессінію, гітлерівську нападсть на Чехословаччину, таке у безконецьній черзі. 5 довгих років працював СССР над підірванням всякого авторитету і виконности О. Н. Большевики бойкотували систематично установи О. Н., цілими десятками наклали свої вета, зривали цим найважливіші міжнародні договори і постанови, а в останній фазі широко застосували політику «затрещування дверей». Все те підірвало престиж О. Н. настільки, що просто немов на чудо треба дивитися на акцію О. Н. в справі мілітарної допомоги для Полудневої Кореї. В цьому пункті большевики такі перечешилися; це одна з дальших причин чому Яков Малік повернув до Ради Безпеки. Йшлося очевидно про саботаж воєнного зусилля О. Н., про можливо максимальне зменшення ефективности цього воєнного світового зусилля.

Проба витрималости США

Ще важніша була для большевиків проба витрималости самих ЗДА. Без ефективної підтримки Америки, оборонні дії О. Н. не були б мали ніякого практичного значення. Большевики довго не знали де лежить межа терпеливости США. Виходячи з усіх дотеперішніх

досвідів большевики мали всі підстави приймати, що межа терпеливости, чи скажемо радше: межа незацікавлености Америки ще такі досить далеченька. Америка прийняла без ефективного спротиву втілення до СССР балтійських країн, проковтнула Москвою також дальших 8 східно-європейських держав, потім всупереч договорам і обіцянкам Кремля насамперед систематичну насильну внутрішню большевизацію Польщі, потім Чехословаччини, нарешті ж Східної Німеччини. Перший ефективний спротив Кремль зустрів при нагоді бльокади Берліну. Але він його не зустрів при нагоді дефінітивної большевицької окупації Китаю. Отже чому не було б попробувати старої методи ще раз у випадку Кореї? Це був перший по II. Світовій Війні випадок явної агресії. Якщо б О. Н. і ЗДА, крім стереотипних протестів збройно не реагували — це був би моральний кінець О. Н., і майже такий сам моральний кінець і самих ЗДА. Але якщо б ЗДА таки збройно зареагували, також добре, це дало б СССР можливість почати в Азії цю велику моральнопропагандову кампанію, на яку володарі Москви так довго вже чекали.

Під молотом пропаганди

На Заході люди просто хвтаються за голову прислухаючись до всіх брехонь, перекручень, наклепів та інших фальшувань тов. Маліка. Але цей продовжує з непопушною міною та кам'яним спокоєм повторяти свої теревені. Він не говорить до Заходу, він говорить до Азії. Йому байдуже, що сто тисяч західних газет з дня на день і з години на годину доказують йому фактами кожну його брехню, кожне фальшування, кожне перекручення. Важніше для його те, що десятки советських радіостанцій, які досягають майже кожного кутка Далекого Сходу постійно повторяють не американську а советську версію фактів, і те ж саме роблять тисячі азійських газет. Отже це не Північна Корея напала на Полудневу, а навпаки, Полуднева напала на Північну. СССР хочуть миру; ЗДА бажають війни. СССР є носій всього нового, поступового; опановані Америкою О. Н. є звеличник і здійснювач реакції, зуберігач всього лихого старого. СССР є за національну єдність, державне визволення, самовизначення народів Азії; ЗДА є союзник всяких Чан-Кай-Шек-ів, Вао-Даїв, союзники феодалізму, експлуатації і реакції. ЗДА обіцують демократію, поступ і багатство — але лише для верхніх клас; СССР не обіцують відразу матеріальних благ, але зрівняння у правах всіх, обов'язок праці для всіх, участь у поступі всіх, нехай вирівняння на нижчому рівні життя, але також для всіх. ЗДА запекло обороняють принципи приватної власности, отже і власности великих капіталістів, і що в Азії болить ще більше, великих землевласників. СССР обіцую

поділ землі, індустріалізацію, заміну людських м'язів як основи праці — машинами. Отже перше логічне потягнення большевизму в Кореї було проголошення земельної реформи, справа, з якою Америка спізнилася в Кореї рівно 5 років. ЗДА здійснюють расизм, не допускають до Америки жовтої раси, не допускають до праці азійських робітників; СССР навпаки, не визнає расових різниць, в його очах всі людські шкури однакові, косі очі такі самі добрі, як прості. ЗДА і англо-сакська раса опановують велетенські, природно багаті, але незалюднені простори земної кулі; тимчасом азійські нації тісняться в злиднях і голоді на своїх перенаселених землях. Перемога ЗДА — це перемога верхніх клас, банкірів, експлуаторів і капіталістів; перемога СССР — це перемога простого народу. В ЗДА передумовою освіти, успіху і особистого піднесення людини є посідання грошей; в СССР і країнах комунізму передумовою індивідуального піднесення є тільки талан, пильність і працювитість. Тов. Малік не залишає ніякої нагоди, щоби в ці дні, де десятки азійців тиснуться довкола кожного радіо-гучномовця, з'ясувати Америку, американський устрій і американських людей як ситих, добре одягнутих, соціально недоступних осібників, які замкнувши себе у твердині зі золота мають у глибокій погорді решту всього світу і які тільки над тим промишляють, як це своє багатство коштом інших ще збільшувати.

У незмінному круговороті

Небезпека тієї пропаганди збільшується тим, що пливе вона т. с. з самого «серця», з центру західного світу, з Нью Йорку, отже мусять у ній «бути щось правдивого». В азійській ментальности цілком самозрозуміле, що коли б ці советські очорнення не були правдиві, Америка не дозволила б їх поширювати. Так цей червоний пропагандовий герць потриває кілька місяців, після чого, з кінцем вичерпання дневного порядку Ген. Ассамблеї О. Н. пп. Вишинський і Малік знову винесуться з тріскотом дверей з Лейк Саксесс, аби повернути назад, коли знову буде нагода скористатися з цього світового гучномовця.

У висліді, хто вкінці і не переміє би у Кореї, глибокі сліди тієї большевицької роботи в Азії залишаться. Переможуть в Кореї американці комуністів буде називатися, що капіталісти перемогли добру і справедливую справу простого народу, отже тим більш інтенсивно треба готуватися до чергового визвольного зриву. А переможе комуна — також погано, бо буде називатися, що «загнилий капіталізм заламлюється» і «перемагає добра справа народу».

Істотна трагедія світу сьогодні в тому, що Америка все ще пробує поборювати комунізм тільки на периферіях його діяння, але не

З архівів С. Б.

В боротьбі з НКВД

Розкриття провокації Печари

В січні 46. р. Печара переходить, очевидно нелегально, до Баварії. Тут веде свою провокаторську роботу дальше в двох напрямках: в справах зв'язків з краєм, і на закордонному відтинку. Першою стоїть справа рятування Д-а, який сидить у в'язниці в Празі. Печара на спілку з іншим новозвербованим агентом підсувають в тій справі закордонним чинникам Організації різні відомості й пропозиції. Відомості де сидить Д., точні дані про обставини у в'язниці, навіть зв'язок з ним, готові проекти щодо способів, як його вирвати з тюрми. Висуває по черзі два проекти, з різними варіантами в подробицях. Один — нормальне звільнення Д-а. Мовляв його справа є в руках чехів, а не НКВД. Чехи трактують її як дрібну справу, одну з многих, за нелегальний перехід кордону, еventуально з закидом дрібного паскарства. Справи ще не передано до НКВД, але треба спішитися, бо існує така небезпека. Є дорога до впливових і високопоставлених осіб. — чехів, які можуть все зробити, постаратися про звільнення Д-а, і які прихильно наставлені до українського визвольного руху, — противники большевизму. Але для цього треба щоби до Праги поїхала якась визначна й знана людина з Організації, щоби могла говорити з відповідними чехами в ширшій площині, і до якої вони мали би довіря. Другий варіант — щоби Д-а силою вирвав з тюрми озброєний відділ. Для того Печара мав теж готові проекти і можливості, тільки треба було вислати відповідного провідника для переведення справи. — Докладніше прослідження виявило, що це все були провокативні проекти, яких головною ціллю було заманити провідних людей з закордону в сіті НКВД на Чехах.

Втому самому напрямі йшла друга провокація: агентура НКВД підсунула нібито переказане в тюрмі завічання сл. п. Перебийноса, яким він жадав від закордонних чинників Організації негайного вислання до краю двох відповідних провід-

атакує самого центру: Москви. Сьогодні Москва наголошує справу большевизму в Азії, завтра вона знову пересуне головну вагу на Європу, після завтра на Полудневу Америку, так у безконечному круговороті. Завжди за такою пропагандовою підготовою приходиться в якійсь формі збройна агресія. Це не міняє загального положення світу, що тим разом розгра йде в Азії. Завтра вона знову поверне до Європи. Бажаючи тривкого миру світ мусив би нарешті вже рішитися на цілу роботу: знищення большевизму таки в Москві, при його джерелі і справжньому осередку.

них членів на місце його і сл. п. Тараса. Рівночасно Печара пропонував, що він наладнає зв'язкову лінію до краю, цілком певну, має для того відповідних людей і не буде робити таких фальшивих кроків, які в тій матерії робили інші, а які він умів дуже річево критикувати.

Уважливе прослідження справ потвердило вповні підозріння, що це все було продовженням провокації Печари з терену Праги, тільки в більш зухвалому стилі. В той спосіб Печара мав затягнути в руки НКВД нових провідних людей, цим разом з закордону. Очевидно, на випадок реалізації його пропозиції, провокатор знова устроїв би спільно з НКВД якісь маскуючі історії, щоби відвернути від себе підозріння. Попередньо він тільки розвідував і провалював те, що йшло власним організаційним трибом, без його спеціального ініціювання. Тепер провокація НКВД через Печару пішла крок дальше, використовуючи створену попередніми ситуацію. Але відповідні чинники Організації закордонно вже проглянули цілу загроу. Прийнято таку тактику поступовання, щоби з одного боку провокація не мала жодних успіхів, а з другого — щоби не дати ворожій агентурі пізнати, що її гра розшифрована, щоби не сполохати провокатора передчасно. Чим дальше й довше він продовжує свою провокаторську роботу під невидною йому контролю, тим докладніше виявляються не тільки її цілі, але й метода поступовання. А це зраджує методу большевицької провокації взагалі, дає матеріал для розшифрування подібної роботи інших провокаторів, на інших відтинках. По такій лінії ведено гру з Печарою довгий час, розкриваючи всі його ходи, методи і співдіючих з ним агентів. Дозволено йому дальше копати зрадницькі вовчі ями, які вже були знамі й тим нешкідливі, доки він сам не попав у власні сіті, в яких поніс кару нікчемного зрадника.

Розкриття провокації Печари по лінії краєвого зв'язку допомогло розшифрувати його другу провокаційну роботу в політичній діяльності, що була більш невліва і трудніша до повного висвітлення. В політичному житті, зокрема в таких умовах як в нашій еміграції, є дуже широкі можливості для найякірших провокацій і диверсій, а ворожа агентура їх повністю використовує, найбільш бессоромно, таки на очах всіх. Тут большевицькі агенти мають свої пресові органи, закладають свої партії і різні організації, ведуть таку роботу, в якій всякому видні большевицькі, протинаціональні цілі, большевицькі методи і большевицькі засоби. Це все діється свobodно, зі зловжит-

тям свободи. Навіть там, де наслідки й спосіб даної політичної роботи наглядно свідчать про її диверсійний і провокаторський характер, в збаламученому громадянстві вона не стрічається з належним різким засудженням і відкиненням, бо все виправдується розбіжністю поглядів, допускаємою помиллистю і зглядністю всяких політичних концепцій. В такій атмосфері легко неправда стає «правдувати».

Провокаційна робота Печари в політичній діяльності була ще тільки в початковій, вступній стадії. Її ще не було б можна судити по вислідах, бо вони мали прийти значно пізніше. Її цілі були старанно замасковані теж перед тими, що в ній приймали участь, — а виставлені були інші, бездоганні, так що розшифрування правдивих цілей могло мати значення тільки гіпотези, припущення, а не доказу. Теж не давали достаточних підстав для винесення негативного осуду самі методи роботи Печари в політичній діяльності, та ще й у її початках. Зате пізнання Печари як темного, злочинного типа, проглянення його минулого — було певним знаком, що й така темна мусить бути його політична робота. А дальше скріплялось це підозріння ствердженням факту, що він мав у своїй роботі більше таких підозрілих, а то й виразно негативних людців. Було при ньому й багато цілком порядних людей, несвідомих, що вони служать зрадникові за прикриття. Печара намагався притягнути і виставляти коло себе якнайбільше таких порядних людей, добрих патріотів, націоналістів. Большевицька агентура дуже добре знає, що здорове суспільство дивиться передусім на якість людей в кожній політичній групі й акції, а не на самі виставлювані на показ ключі, програми, вивіски. Тому в кожній політичній акції, в кожній організації, які ініціює агентура НКВД, характерним є надмірне намагання притягнути і виставити на перший плян таких людей, які здобувають довіря суспільности, а правдивих режисерів приховувати за лаштунками. — Така аналіза роботи Печари в політичній діяльності служила тільки як підстава для поставлення гіпотези, тими чинниками, що просліджували цілість його справи. Повне вияснення і доказ дали опісля зізнання самого Печари, ті, що підтверджені іншими фактами.

Печари йшла вся робота дуже легко й гладко. Найбільш небезпечно й ризиковано для нього моментом були на переломі 45/46. р, коли він, маючи за собою провокації в справах зв'язку, пхався ще дальше до тих справ і шукав дороги до Організації. Але ті небезпечні моменти вже гладко пройшли. Давніше він стрічався з насторо-

женням і недовір'ям, його держали від справ далеко, а потім, після поверховного сліdstва, відношення до нього змінилось на краще, — він мав довір'я. Значить, методи НКВД дуже добрі, все маскуванню вдалося, рахунки справдилися. Можна сміліше грати, водити «партнерів» за ніс. Вправді пляновані нові провокації на Чехах, наставлені пастки на нових людей не вдалися, але цілий хід справи переконав Печару й НКВД, що це сталося з інших причин, а не було в тому жодного недовір'я до нього. Печара мав вже осідок у Баварії, але при тому ходив собі на Чехи, маючи для того оправдані причини, — ходив «по справам». А ті справи не мали в собі нічого такого, що могло б стати причиною його демаскування. Вправді він мусів заангажуватися в переправлення з Чехословаччини до Німеччини другого провокатора подібного стилю, лише без таких успіхів, і це робив не радо, але трудно. НКВД жадає — агент мусить. Ця справа була йому трохи загрозна, та якось протерлося, а до того, щоби заасекуруватися подвійно, Печара не тільки відхрещувався від якої небудь спілки з тим другим «крупнішим» провокатором, але й сам перший подав своє підозріння, що той може щось мати з НКВД. Отже все йшло добре, щасливо, Печара плив під повним вітром, чувся цілком безпечно.

Тоді його заскочило найбільш несподіване. Перед ним поставлено відкриту картину цілої його провокаторської роботи, його правдиву роллю в поодиноких подіях. Те, що він уважав найбільш таємним, показалося відомим якраз тим чинникам, які не повинні були в нічому догадуватися. Він побачив, що ціла його остання гра була тільки самообманом. Ситуація була така, що викрутку не було. Докази замикались так, що відпиратися вже не було як. Печара не борець, а грач, та ще й фальшивий. Гра скінчилась, його фальшиві карти лежали на столі. Тоді він зложив обширні зізнання, висвітлив цілу свою злочинну роботу, та подав своїх співробітників, знаних йому агентів, відомі йому плани й сіті НКВД.

Робота Печари на політичному відтинку закордоном змістовлювалась в політичній розвідці, диверсії і провокації. Завдання доручені йому майором НКВД Петровом в тій ділянці були такі: розснювати по цілому терені розвідочну сітку, щоби мати інформації з усіх скупчень еміграції. При тому спиратись на властивих агентів, на інформаторів і на особисті, товариські зв'язки з невраєменими людьми, від яких можна много довідатися; повсувати своїх агентів до організаційних одиниць визвольного руху, на різні пости, для цілей розвідки, а опісля для розкладу і розсаджування з середини; так само порозставляти агентів у різних політичних угрупованнях, по зможі на керівні становища, щоби інспірувати їх діяльність і направляти її проти революційно-визвольного руху, на його поборювання; порозставляти агентів в різні суспільно-громадські установи для контролі і

розкладу; здобути собі впливові політичне становище і довір'я; згуртувати й якось зорганізувати закарпатців, щоби мати опору, і мати титул від кого виступати в політичному житті; серед них вести роботу за цими всіми інструкціями; ініціювати й підсичувати різні процеси внутрішнього розкладу і роздору, як протиставлення між різними територіальними групами, ворожнечу на релігійному ґрунті; викликати роздори між українцями а іншими національними еміграціями; як буде переселення еміграції висилати своїх підроблених людей; перед американцями й іншими чужинцями виступати як демократи й соціалісти та предіставитися до них.

В таких напрямках Печара й розпочав роботу. Має поважне число агентів НКВД в своїй співпраці, і їх розміщує по різних скупченнях в Німеччині. Старається гуртувати довкола себе земляків та з'єднувати собі їх різною допомогою, в приміщенні і т. п. Дальше заходить зложити союз Закарпатців, співдіє в тому з Реваям, і з многими іншими, та старається надати справі такий розвиток, щоби він сам став головою; займається підготовкою для висилки делегації закарпатців до Америки, для пропагандивної й політичної роботи серед тамошньої еміграції з Закарпаття, та дає, щоби туди попали представлені ним люди. Старається якось вкрутитися до Закордонного Представництва УГВР, мовляв хоче предіжити широкі пляни відносно організації закарпатців та політичної роботи через неї. Годі в рямах статті подати докладніше про того роду роботу Печари; воно й менше цікаво. Доцільно хіба навести деякі характерні фрагменти, та подати його дані про різні агентурні явища, для остороги громадянства. Частина інформації з зізнань Печари провірена даними з інших джерел, або знаними фактами, а друга частина неперевірена.

Про большевицьку агентуру на протиукраїнському відтинку Печара подав м. ін. такі інформації:

Леонід Костарів, псевдо Балтійський, веде в Празі більшу агентурну одиницю на послугах НКВД, т. зв. бункер, подібно, як Печара, підлягає тому ж майорові НКВД, Петрову. Костарів під сам кінець німецької окупації зорганізував на терені Чех «Совітську Воєнну Організацію», і під тою маркою брав участь в пражькім повстанню, набравши до себе власовців. Гуртує коло себе закарпатців з т. зв. Карпатського Вибору. Має добрі позиції в Москві. Веде військову розвідку, протиаліантську контррозвідку і протиукраїнську розвідку, висилає агентів на захід. — н. пр. **Павлика** (з гімназії в Моджанах), студента з Галичини **Савчака**. Теж співпрацює з чехами пробольшевицями, яких гуртує в своїй «шопці» переіменованій на «Словянська Взаємна Обрана».

Дребітка Осип, брав участь в творенню Закарп. Вибору, був в делегації на Карп. Україну з Білейом, Добровеським і Чабаном. Брав участь в чеській партизанці з Ко-

старівом, стоїть близько до нього. **Гривник**, голова Карпатського Вибору і співпрацівник репатріяційної місії **Деева**, часто їздить на Закарпаття, ходить до больш. місії, **Білей** — працівник ужгородської безпеки, співпрацівник **Деева**, член Карп. Вибору, учасник партизанки з Костарівом в СВО. **Деха** — секретар гетьманців, член СВО і Карп. Виб. Його дві дочки ходили з НКВД по хатах українців підчас арештувань в Празі, були при арештуванні през. Волошина. **Тулик** — зв'язаний з больш. розвідкою в Братиславі.

Палконенець Іван, учасник большев. партизанки в Чехословаччині, член Карп. Вибору, пішов добровільно на службу НКВД, лучник Печари до Петрова в Празі.

Габриль, Галан Юрко, Друляк, Данько, арештовані НКВД з провокації Печари і перевербовані на агентурну службу, ними покористувався Печара.

Юрко Хімінець, сидів в таборі полонених й інтернованих в Дерніні і там звербований на службу НКВД з ініціативи Печари, перекинений до Німеччини.

Фенчак Михайло, студент, русофіл, був зв'язаний з большевицьким агентом, який був в Кошицях, а опісля в Міттенвальді як монах (був арештований). Фенчака звербував Печара в Німеччині на свої послуги.

Юртин Петро, в 1940. р. втік з Закарпаття до большевиків, був в комсомолі, біля Стрия й у Львові, за німців троха при укр. міліції, потім в Німеччині, на Модяриціні і на Закарпаттю. В Празі в С.Н.В., в школі в Кор. Варах, большевики застали його у Фолкневі, і там перевербували на службу; ніби втік з поліції до Німеччини, і тут працював як агент Печари.

Пірич Іван, втік до большевиків в 1940. р. був у Москві на розвідочному вишколі з радіоапаратами, підчас війни скиданий в заплілля німців і мадярів. Провадив роботу на Закарпаттю, в Празі зв'язаний з Костарівом і з централею Молоткова. Перекинений до Німеччини, був секретарем Ревая, як його помічник, а рівночасно для його контролі.

Др. Ігнатюк, русофіл, співпрацював з мадярами, по приході большевиків служив в розвідочному відділі НКВД «Смерш», якийсь час був у безпеці в Ужгороді, потім переїхав до Праги, мав контакт з больш. міцією, з відділом військової розвідки. Переїхав до Німеччини, часто переходив нелегально до Чех з Маркленіком. Жив близько з Росохою, користає з його помочі.

Горват Іван, з Ужгородщини, за чехів був в чеській пол. партії, за большевиків гол. фінансовий референт Закарпаття, зв'язався з відділом большев. закордонної розвідки для справ чеських. Переїхав до Праги, дальше до англ. зони Німеччини, якийсь час був у Ревая, опісля в Гамбургу для розвідки в чеських і словацьких кругах.

Пор. Божук, працює в НКВД і ОБЗ в Братиславі.

Продан в большевицькій розвідці, висланий НКВД до Констанци через УНРРА.

Богор Йосип, схід. Словаччина, давній комуніст, співпрацює з НКВД.

Василь Мочарій, в Берегові, працював в 1944 в розвідці Смерш, опісля перейшов до місцевого НКВД.

Александр Бокотей, працює в НКВД хустської округи.

Попович, студ. ветеринарії, творець большев. законів проти мадярів, тепер в НКВД.

Палагаш Ол. арештований і переревербований НКВД на Закарпаттю, потім у Братиславі. Перейшов до Німеччини, — співробітник Печари.

Фенчак, заангажований до НКВД в Празі, співробітник Печари в Німеччині, — його зв'язковий пункт для тих, що приїздили з Чех.

Ковач Іван, мав бути присланий через НКВД для роботи на мадярському відтинку, вести провокацію в справі Закарпаття, дальше призначений на Америку.

Гінцак звербований до НКВД на Закарпаттю, служив їм в Хусті. Так само **Корінь Іван**, **Деркач**, **Дербак** — звербовані на Закарпаттю. **Бучина**, старий комуніст, давніше ангажований до НКВД, працює в спец. відділі.

Теслевич Микола, був в міліції, арештований і випущений в 1945. Про нього Печара чув від Петрова в Празі, що ген. Капустяньський обсаджений і шпитований Теслевичем.

Гетик Мих. був в Німеччині, в Києві, працював в мадярській розвідці з Генделем, забраний большевиками і працював у них.

Бовшай Олекс., **Вайда Іван**, **Федорняк** — звербовані до НКВД на Закарпаттю і Словаччині.

Бісун Юрко, **Орос Михайло**, **Туриница** — заангажовані Печарою до його агентури.

Чужинці са службі НКВД, з якими Печара мав до діла крім поданих попередньо: кап. **Шевчік**, чех, ОБЗ; **Флайшман жид**, заступник **Шевчіка**; **Кляйн жид**, співробітник **Шевчіка** в ОБЗ; **Вінклерик СНБ** (Страж Нар. Безп.), співробітник **Костаріва**, **Дакьо**, словак, співробітник **Шевчіка**, потім в ОБЗ Братислава, так само надпор. **Чадо**, словак, в політ. розвідці Братислава.

На терені Німеччини Печара мав зв'язки з такими працівниками НКВД: **Будінський** в Регенсбурзі, чеський зв'язк. старшина, агент НКВД, жив добре з ам. полк. **Поспішілем**, якого підійшов підступом і використовував. Своім знакомством **Будінський**, як казав Печара, повпихав своїх лоял до амер. органів. Діставав матеріали від американських чехів, які були у війську.

В Мюнхені був **Гердель** (або **Гилдер**) /Г/12/, старшина зв'язку, капітан, з большевиками комунікувався через **Федорова**, з репатріаційної комісії.

В Празі крім **Молоткова** й **Петрова** знав ще **Шухіна**, завідувачий політ. канцелярії **Петрова**, його заступник. **Проф. Райциц**, жид,

шеф. ОБЗ в Празі, **Бурянек** шеф українських справ в ОБЗ Прага, **Покорни** шеф безпеки Мін. Внутр. Справ ЧСР.

Фінансові справи большевицької агентури: за часів Печари гроші йшли головню через репатріаційні Комісії, або через зв'язкових старшин. Агентам давали сталу платню (ок. 1000 РМ) з додатком за доставлені Матеріали, або тільки за виконану роботу. Печара сам діставав гроші в Празі і привозив собі, або брав в Мюнхені в **Гилдера**, таку суму, яку потребував, до розчислення, що два місяці. Н. пр. один раз взяв 20 тисяч РМ в доларах і в різних валютах. Тим агентам, які працювали в Печари і знали про нього, він платив місячно і давав додатки за роботу, золотом. Такі агенти, яких НКВД звербувало, щоби мати їх в шаху, і пускало на роботу до Німеччини без сталого зв'язку, діставали тільки на дорогу і спорядично якусь «премію». Інформаторам невідомим до чого їх використовувало, Печара давав час-до-часу допомоги, в міру потреби, щоби їх собі зобов'язати. Печара знає, що деякі розвідочні шайки оперують боївками, послуговуються шантажем, рабунками, через зв'язки з німецькими комуністами закуповували товар і ним платили своїм агентам (по війні, як не було можна нічого з товарів дістати).

Вже в 1945/46. р. большевики дали директиви своїй агентурі в справі переселення емігрантів. До штабу політ. розвідки НКВД в Празі (П./В.—М) прийшло повідомлення, що на старання представників укр. еміграції, Бразилія годиться прийняти 10 тисяч укр. рільників на поселення. Передумова, що переселенці мають їхати з Італії й українці мають створити відповідний комітет в Бразилії, який займеться розміщенням людей. На пропозицію українців, щоби для тої цілі виїхала наперед група емігрантів з Нім., бразилійський уряд засадничо згодився, але відмовився дати паспорти. Тимчасом без паспортів їхати не можна і це була трудність в реалізації. Крім того в Італії не було такого числа людей, а до Італії трудно дістатися. На тому справа виїзду переселенців застрягла. На підставі такої вівстки большевики, передбачуючи що може бути актуальним переселення еміграції до різних країн, приймають свій плян і приступають до реалізації. Виходить директива, щоби дорогою розвідки, або дипломатичними шляхами вислати до різних країн, які можуть приймати поселенців, відповідних довірених і метких агентів. Вони мають на місцях взяти в свої руки ініціативу, організувати того рода комітети з прокомуністичних, або політично невироблених людей, які будуть їх знаряддям. Їх завдання: знати скільки прибуває людей, хто вони, що з ними можна зробити; створювати різні перешкоди, для загалу і поодиноким людям, викликати провокації; розкинути по цілій країні, щоби не поселились колоніями, в гурті, щоби не мали змоги розвивати свого політичного життя, а тільки щоби

борсалися поодинцем з соціальними умовинами життя, стратили політичну вартість. В дальших роках таких людей большевики зможуть позискати для себе закладати свої робітничі клуби, в яких діставали би допомогу тільки такі люди, що є сторонниками соціалізму й комунізму. — Такі директиви дали большевики своїй закордонній агентурі вже в 45. і 46. році.

Ми подали тут один фрагмент розкритої провокаторської роботи НКВД проти українського визвольного руху й проти української еміграції. Висвітлюючи коротко роботу Печари продовж трьох років, — 1944-46., ми хотіли кинути жмут світла на невидну, тасмну діяльність ворожої агентури, якою вона старається осотати українське життя закордоном, так само, як і на рідних землях. Ми освітили тільки малий клаптик, бо справа Печари зесерджується довкола Закарпаття, закарпатської еміграції і чеського терену. Але ці фрагменти показують дуже багато, бо в них відзеркалюється робота одного з важкіших осередків НКВД, його підхід і методи. Печара це типовий приклад большевицького агента-провокатора більшого стилю. Довкола його справи видно багато дрібніших агентів, з яких много сьогодні розкиданих по різних скупченнях еміграції по всьому світі. Між ними одні були й є активними ворожими агентами, великими шкідниками, які продовжують свою зрадницьку роботу. Інші може тільки нещасливо попали у ворожі сіті, втікають від них, стараються не робити нічого шкідливого. Але й такі стоять під постійною загрозою, шантажем НКВД; українська суспільність мусять мати усіх таких «прокажених» пильно на оці.

Історія Печари відносно стара. 1945 рік це початок роботи таких розвідочно-провокаторських централей НКВД, як т. зв. база **Молоткова** у Празі. Та вже в так короткому часі вона потрапила розсунувати такі сіті, закладати основи під диверсійну роботу серед української еміграції на далеку мету. Таких централей більше, а таких шпитунських розвідочних сітей, як Печари — було і є багато. Ворожа агентура постійно діє, розширює і поглиблює свою підривну роботу. Її діючі органи й методи міняються. Але головний плян, який показаний у справі Печари, в своїй основі проводиться послідовно дальше.

Треба, щоби загал української еміграції знав ворожі пляни, знав методи дії й маскування ворожої агентури, щоби на прикладах пізнав розвиток її дії. Коли ціла суспільність буде достаточню чуїна, обережна — то це найпевніший спосіб охорони. Але чуїности не можна мішати з психозом, взаїмним недовірям і безпідставною підозрою, бо такий стан тільки утруднює орієнтацію, з чого ворожа агентура теж користає.

Створювання дезорієнтації, спрямовування уваги й підозрінь у фальшивому напрямі — це одна з діялок і метод диверсійної роботи НКВД закордоном. Такою роботою

ОГЛЯД ПРЕСИ:

М. О.

»Нові дні« — нові злуди

Коли перед очі попадає нове видання, що носить назву «Новое время», «Нові шляхи», «Новий вік», «Нова правда», цебто читачеві підносяться «нові ідеї», то людина відрухоно застібає на всі гудзики ове серце, свою душу, і насторожується — яка за цим новим шильдом йде нова злуда, нова брехня, новий обман. Одночасово до болю хочеться помилитись — а може це якраз добра річ, може це якраз чисте слово української правди, нехай навіть не доладно висловлене.

І чекаєш, перевіряєш себе... і опиняєшся перед новою злудою, новим обманом.

Перед нами п'ять чисел нового журналу «Нові дні», що виходить у Торонто, Канада, під редакцією Петра Волиняка. Журнал є «універсальним ілюстрованим місячником».

Непримно вражає вже перша деталь — журнал виходить легально, проклямує себе «надпартійним»:

«Заплативши за «Нові дні» й приєднавши нового нередплатника — кладете чергову цеглину в будову надпартійного видавництва», а не подає справжнього імені свого головного редактора, а його літературний псевдонім. Отже маємо до діла з анонімовим «надпартійним видавництвом».

Заходимо в цей «надпартійний анонімовий універсальний магазин», щоб ознайомитися, який крам він продає.

Ідейно-духове обличчя журналу найкраще представляє літературно-художній нарис «Земляки», Івана Ганнича (ч. 5). Фабула цього нарису така: колишній розкуркулений, але «фактично трудовий», Максим Остапенко, на фронті, одержує листа від жінки про те,

що у неї забрали корову на м'ясозаготівлі. Це у Максима поєднується з ланцюгом інших фактів соціально-клясової на нього нагинки з боку сільської влади в особі Каленика з Дудчиного Яру — здеклясованого люмпена — і витворює у Максима ще більше ненависти до клясового ворога Каленика. Каленик попадає на фронт, в ту частину, що й Максим і стає політруком. В час обходу Калеником нічної сторожі, Максим, що був на варті, багнетом заколює Каленика:

«...і він, як тяжкий сніп, повалився на землю. А Максим, мов несамовитий, вакинувся на нього, і б'ючи прикладом, говорив:

— Це тобі за матір! Це тобі за батька. А це за весь мій рід. Доволі ти напився нашої крові. Прийшов тобі час лопнути.»

Типово советська, при тому нижчого сорту — сількорівсько-агітаційного — трактовка цілого питання: пімста розграбованого куркуля чи підкуркульника, що, причаївшись зза рогу, вбиває представника влади, який при виконанні своїх обов'язків притискав куркуля.

Ось як витлядає психологічне умотивовання дій Максима.

«Ми не куркулі», а «трудящі».

«...Боже, Боже... І які ж ми куркулі? З діда-прадіда не мали своєї землі. Хіба ті 8 гектарів, що коло Одарчиного хутора? Та тож їх наділила революція. А більшість за сніп працювали. Від зорі до зорі. Очі рохом лізли. Під заливав лице. Нічого не вдієш... Куркулі...»

Отже «позитивний герой» Максим є типовим, клясичним, за советським шаблоном збудованим, клясово-свідомим чоловіком, який цілком і повністю в принципі є ісповідником доктрини куркуля і розкуркулення, тільки що себе не зачисляє до куркулів «... Боже, Боже... І які ж ми куркулі?» Максим готовий і сам розкуркулювати (духовно-психологічно), тільки щоб його не розкуркулювали.

Клясово-свідомий Максим не протиствариться системі, її принципам, у нього немає розуміння загального зла і його до чину інспірує відібрана на м'ясозаготівлі корова. Йому на фронт лише його дружина:

«...І ще повідомляю тобі, мій дорогий чоловіче, що корову нашу забрали на м'ясопоставку державі. Скаржилася я й голові райвиконкому, тому цибатому Тимофію, одначе нічого на допомогло. Не змилювався й над малими дітьми і над тим, що ти на фронті. А Каленик і досі господарює.»

«Ух!... Гадуки!»... вирвалося у Максима».

Отже чашу ненависти Максима за те, що його помилково, несправедливо зачислили до куркулів, переповнило відібрана корова. Цей момент соціально-клясового утиску Максима — відібрана корова — є стрижневим інспіратором його чину. Ось розмова Максима з Калеником ще перед війни:

«...Е...е...е!... Вачу, Максиме, що доведеться тебе покарати щонайменше на п'ять трудовнів.»

— За що? Обурено запитав Максим.

— За простій сіножатки, на якій ти зараз працюєш, — кинув Каленик. — Зіпсути шестерню (трибок. М. М.) треба було замінити новою. А не давати наварювати в МТС. Зіпсували вони сіножатку. На ній можна було б ще старую шестірню ліпше працювати...»

Як бачимо з цього діалога, Максим цілком позитивно стверджує колхоз і колхозну систему, лиш має заїлість на Каленика за те, що він йому погрожує несправедливим штрафом 5 трудовнів, хоч сам винен в тому (Каленик тобто), що зіпсована жатка (жниварка. М. М.) не надається до праці. Отже і тут справа йде не про принципове заперечення Максимом самого інституту «трудодрів», так влучно названих нашим народом «дурнодрів», і трудовневих штрафів — принцип трудодрів стверджується — тільки справа йде про корегування, не правильне застосування практик трудодрів, про стремління до направи, до усправедливлення практики.

Ідейно-духовний стрижень оповідання «Земляки» такий, що Каленик, підступно, зза рогу, вбитий представник системи впав як жертва тяжкої, викривленої практики принципово сприйнятливої і правильної, в свідомості Максима, більшовицько-комуністичної системи.

займаються пілі агентурні апарати, маючи на меті з одного боку розклад, а з другого — створення димних заслон для прикриття цілості агентурної роботи. Спеціально в останньому часі посиленого роду діяльність більшовицької агентури закордоном, тик її частин, які знають, що їх розкрито і пробують рятуватися вереском «лапай злудія».

Для висвітлення інших методів, інших централей й інших категорій більшовицької агентури закордоном, діючої на протиукраїнському відтинку, подамо ще інші розкриті шпигунсько-провокаторські афери.

Починаючи від двадцятих років вся ліпша частина української підсоветської літератури стрижнем своїх творів мала і має конфлікт України з Москвою, в тому числі й у захвалюваного редакцією «Нових днів» М. Хвильового. Тема класової боротьби в українській підсоветській літературі ніде і ні разу, ні в жодному літературному творі (оминаємо бульварно-советську халтуру) не була так трактованою, як роблять «Нові дні» року Божого 1950, цебто — в плані позитивного трактування советської схеми соціально-класової боротьби і апологізації колективізації.

В оповіданні «Земляки» маємо художню апологізацію з советських позицій принципу колективізації і соціально-класової боротьби: Максим, помилково розкуркулений куркуль, є духово-психологічна ніцота і ницість, з рабсько-підступливою психікою; Каленик, представник советської системи, мимомовно фальшиво наліплюючи йому для «годиться», ярликів «харцизяк і розбійник з Дудчиного яру» і інших вроді «голоштанько нечесаний» «загарбав ваш (цебто Максима) масток» і т. п. — тип Каленика позитивно уявляють. Ну, як ярлик «голоштанько нечесаний» може бути висловом негативної характеристики типа людини? — Як раз матеріальна бідність завжди буває цілою духовною шляхетністю людини.

Каленик, перевіряючи варту, підходить до посту Максима, який не подає про себе знаків, каже до вояка зміни, що з ним йде (Тимоша):

«Спить паскуда, — обуреним тоном говорить Каленик. — От і довіряй йому життя. Надійся на таких йолопів. На революційний трибунал завтра його. За кілька кілометрів німці, а він спить...»

Отже Каленик, соціально-класовий ворог Максима, як він виступає в свідомості Максима, на фронті чесно виконує свої обов'язки вояка, Максима трактує не як куркуля чи підкуркульника або класового ворога, а як «паскуду», «йолопа», який «заспав» на варті, якого варто і треба віддати під суд революційного трибуналу. Що в цьому поступованню Каленика є такого, що можна було б трактувати як психологічно-класове супроти Максима чи таке, яке оправдувало б всадження в груди Каленика Максимом через одну хвилину багнета?

Каленик з повним довір'ям і без жодної підозри, на відклик Максима, підходить до нього, а цей протромлює його багнетом.

«Нові дні» під видом позитивного типа Максима підносять читачеві духово-психологічного раба, психологічний тип «советської людини», ницість, підступливу і підступну тварину, у якій відібрано корову і це спричинило підступне, зза рогу вбивство Каленика. Під видом, зовнішнім, негативного типа Каленика фактично подано апологізацію типу низового носія і творця советської системи.

Нарис, який цілком добре вмістився б на сторінках любого сучасного київського советського журналу без жодних змін.

«Надпартійність» журналу.

Редакція журналу, зокрема її головний редактор П. Волиняк, талановитий, на кожному кроці підкреслює так звану «надпартійність» журналу, широко вірючи, чи лиш вдаючи це, що бідую всіх бід є «політикування і партійництво», які розжирають наше суспільство, а тому закликає до «надпартійного єднання» всіх українців:

«... Не сміємо витратити українські сили на боротьбу груп між собою, а скерувати всі зусилля нашої еміграції на створення великих культурних цінностей, які разом з тим будуть творенням і великою української політики. Політика — найвищий вияв людської культури і її мусять родити найбільш культурні наші сили...» (П. Волиняк. Деяко про політику і культуру, ч. 5.)

П. Волиняк, вдаючи, що він сам у це вірить, переконує читача в тому, що українське життя розжирає партійництво **кільнадцяти партій**, течій і напрямків:

«В Канаді і ЗДА немає нічого загально-українського, а все, що існує, то воно є не українське, а соціалістичне, монархічне, мельниківське, бандерівське чи лебедівське, католицьке чи православне...» і закінчує фразу трьома крапками — «...», взиваючи цим читача наведений перелік продовжувати самому.

На кожному кроці життя української еміграції ми маємо фактично ідеологічний, політичний, організаційний бльоки, стисло погоджене діяння загальних соціалістів, правосоціалістів, ліво-соціалістів, демократів, радикалів, націонал-демократів, так званих націоналістів групи А. Мельника, так званих «краєвих націоналістів» очолених

Лебедем, конструктивістів, «Союзу соборних земель» і інших живих, мертвих, мертворождалих і потенціально-існуючих, що **єдиним фронтом діють проти українського націоналізму**. Всі вгорі перелічені і неперелічені люте, нещадно, єдиним фронтом поборюють ідеологію українського націоналізму, починаючи від Т. Шевченка. Незгадуючи мертвих (про яких нічого не говорить, або говориться добре) — для живих Ю. Шереха, І. Вагрянного, Ю. Косача і других, так старанно вичислених «Новими днями» «світилами» української літератури, Т. Шевченко не існує як підвалина і основа української літератури: одні явно його в цій ролі заперечують, другі промовчують, треті, ніби то в пієтичному захопленні, Т. Шевченка карикатурізують. Серед «світил» української сьогочасної літератури в «Нових днях» немає ще живих, або ледь захолили Ю. Клена, Маланюка, Мосендза Л. і «багатьох інших», висловлюючись термінологією П. Волиняка, «твори яких не скоро зійдуть зі сторінок історії нашої літератури».

В українській літературі немає кільканадцятьох «партійних» напрямків і течій, а є дві лінії розвитку — одна українська, національна, Шевченківська, а друга не українська, чужа, московсько-інтернаціональна, розкладова, антиукраїнська. І увесь літературний процес український укладається в цей розподіл.

На відтинку політичної ідеології, починаючи з початку нашого віку, ми маємо Д. Донцова, М. Міхновського і небагатьох інших, що своєю літературно-публіцистичною політичною діяльністю стверджували і стверджують суверенне становлення, розвиток і боротьбу української нації, і маємо генеральне їх заперечення з боку всіх без винятку партій, течій, напрямків крім націоналістичного руху, який «Нові дні» називають наслідуючи найгірші взірці шептаної большевицької пропаганди, бандерівцями. В усіх часописах, виданнях, під якими б вони політичними етикетками не виходили, ідейні заложення українського націоналізму, а впершу чергу одного з його чільних ідеологів Д. Донцова, нещадно поборюються — і соціалістами, і демократами, і неокомуністами, і солідаристами — всіма без винятку «...надцятьма» партіями, крім націоналістів.

Журнал «Нові дні» в ч. 5 поміщує рецензію на книжку Ю. Шереха «Думки проти течії» під редакційним наголовком «Книжка про проблеми сучасності» Рецензію на цю книжку автор закінчує такими словами:

«... Думаємо, боїємо, хвилюємось в ім'я великого і взнеслого і всі юпітери (в оригіналі з великої літери. М. М.), що від того траплять рівновагу, у вистарчальній мірі сами себе карають. І не гніватись на них приходиться, а хіба співчувати їх слабості...

А брошура сама по собі цінна, плідна і будуюча і як що треба тут щось пошкодувати, то хіба те, що маємо так мало місця в цьому широкому світі, де ми б могли подібні мислі настільки зробити приступними, щоби вони не творили труднощів навіть тим, які не бачать і можуть читати лише пальцями».

Рецензована брошура Ю. Шереха присвячена виключно «критиці» творчості Д. Донцова, а ширше українського націоналізму, якому протиставляється «всесвітність», інтернаціоналізм і любов до «старшого» брата.

На цьому місці не розглядаємо змісту брошури Ю. Шереха, а обмежуємося лише до розгляду відношення до неї П. Волиняка і редагованих ним «Нових днів», рецензія яких стверджує, що:

«Ідеологічно думки Ю. Шереха побудовані на ґрунті синтези тих основних ідеологічних течій, що зумовлюють історію розвитку нашої духовості».

Рецензент і редактор в рецензії оминули згадки про те, що ціла вона є спрямованою прямо і безпосередньо, зі згадуванням по кільканадцять разів на окремих сторінках цитат, імені і творів Д. Донцова, проти Д. Донцова як ідеолога українського націоналізму, а тихо, по котячому оминули обов'язуючу референцію змісту брошури Ю. Шереха, а обмежились до лише агітації: «чудесна, будуюча книга — купуйте і читайте». В рецензії ні прямо, ні посередньо не згадано, що ціла брошура присвячена критиці ідеології націоналізму, викладеної Д. Донцовим.

Котяча шкідливість поєднана з заявою хоробрістю.

«Читайте Ю. Шереха проти Д. Донцова» така «надпартійна фізіономія» журналу «Нові дні» і його редактора П. Волиняка.

Так він «об'єднує» ідеологічно на основах «понадпартійності» всіх українців.

Ще кілька слів про «об'єднання» «надпартійне» політичне. В числі 3 «безпартійний» П. Волиняк заявляє:

«Місцечик «Нові Дні» є журнал безпартійний і до ніякого, а тим більше від ніякого, «болота» не належить, ні не залежить, що ми вразно заявили ще в першомучелі».

Як виглядає ця «надпартійність» і «безпартійність» в духовості і ідеології, ми вище показали. Тепер залишається показати ще безпосередньо-організаційну, так би мовити ділову, безпартійність журналу «Нові дні».

В ч. 5 на стор. 32 поміщено таку собі невинну анотацію в розділі «Культурно-мистецька хроніка»:

«Поштовий відділ фінансового ресорту Української Національної Ради готує на кінець червня ц. р. видання першого в українській мові підручника-каталогу українських поштових марок в двох частинах за зразком світових філіялістичних каталогів: Шкота, Цумштайна, Міхля Іверта і інших...» і т. д., а в кінці подається адреса Д-ра Степана Росохи, у якого за 2.20 доларів можна замовляти цей каталог.

В постіху «Нові дні» написали «фінансового ресорту УНР» замість «фінансового ресорту виконного (чи виконавчого) органу УНР», що є суттєво іншим, але не будемо причіпливими. Ми не граємося в «надпартійних і безпартійних» і не є прихильниками національної ради та її «діяльності», але «безпартійні» «Нові дні» своє «безпартійне» усердіє не по разуму довели до гротеску — рекламують видання каталогу поштових марок під фірмою «фінансового ресорту виконного органу Української Національної Ради», не здумуючись навіть в дикий абсурд цієї справи: державно-політичний центр, державний уряд зі своєю печаткою і авторитетом штемпелює і видає філіялістичні каталоги за «ліпшими світовими зразками Шкота, Цумштайна, Міхля, Іверта та інших». «Безпартійний» ентузіазм П. Волиняка його настільки засліпив, що він не відчуває навіть цього гротеску: державно-політичний центр це філіялістичне товариство, яке змагає бути так же славним, як великі світові філіялісти.

«Во время оно» один з числа «світил» української літератури, поіменованих в «Нових днях», на з'їзді і в виданнях МУР-у вживав: «наші воюки не завоювали нам України мечем — завоюємо її пе-

ром і чорнилом. Залімо світ чорнилом і сльозами, завоюємо так для України світ». Щось вроді того пропагує журнал «Нові дні» — видаваймо через фісансові ресорти УНР філіялістичні каталоги і завоюємо Україну.

Є в журналі і поодинокі вартісні речі і твори, які, маємо вражіння попали туди випадково, що в сукупності зі всіляким сміттям, примітивізмом, дрібним торгашеством і паскарськими махльойками про «надпартійність» і «безпартійність» і, вільною чи невільною, аполітизацією большевизму і советської системи, як от згадане оповідання «Земляки», — творять дивний хаос універсального магазину, а скоріше, «лавочки стар'євщика», що намагається всіх обманути, всіх купити й продати і на тому заробити.

Видавець і редактор «Нових днів» у всіх числах посилено себе рекламує, в'їдливо — по базарному, смікає за поли, а в ч. 5 йому не стерплюється і він хапає за поли тих, що не завертають до його крамнички:

«Як бачимо преса всіх політичних напрямків і партій (в Канаді і Європі) відгукнулася на появу «Нових днів». Вся ця преса майже одностайно схвалює надпартійний курс журналу, позитивно його оцінює і сподівається, що «Нові дні» стануть журналом всієї української еміграції.

Незрозуміле нам тільки одне: як могло статися так, що численна в Канаді і ЗДА католицька преса, яка тепер значно підсилена новоприбулими, а також преса ОУН(р) в Канаді, «випадково не помітили», що вийшло вже 5 число журналу... Не сміємо думати, що це плян чи тенденція, але не можемо й вірити, що це випадковість чи нерозуміння журналістичної практики, що бодай бібліографічна нотатка дається й тоді, коли якесь видання й не підтримується. Але віримо, що з часом і це вирівняється».

Ми терпеливо чекали, поки «Нові дні» спокійно і безборонно, як належить в добром товаристві, остаточно сформуються, виявлять себе, розбудуються, нічим не перешкоджати тому процесові. Нехай і читачі з ним ознайомляться. Нарешті й редакція хвалювало вже заявляє, що ми досягли «те найменше число читачів, без якого журнал не міг би встояти», «цебто журнал вважає себе в основному сформованим і встановленим».

М. М.

Будьмо чуйні — наступ ворога продовжується . . .

Наші так звані політичні противники страх не люблять термінології, яку ми публічно вживаємо. Лицемірно ображаються на ті терміни, але правдиві означення, якими ми називаємо ті або інші речі, зокрема коли відносно них вживаємо ясного означення — **вороги**. Так — вороги. І саме небезпечні тим, що вони є хатні, в нашій хаті. не переймаємося дуже тим і в розпач не впадаємо, що в своїй хаті маємо внутрішніх ворогів, бо кожна хата, кожна нація має їх всередині себе. Але тверезе усвідомлення цього факту не повинно зменшувати чи присипляти нашої чуйності і відповідності на дію ворога всередині нас.

Тепер можна сказати — маємо до діла з виникненням ще одної, в ряді багатьох, рептильки, яка в міру своїх здатностей сіє туман в душу і серце своїх читачів, розбовтує ще і ще раз каламуть і так нечистого українського літературного процесу на еміграції, маємо до діла з ще одною околелітературною булькою або чиряком, після якої залишиться більший або менший неприємний запах.

Як в кожній крамничці «стар'євщика», в ній трапляються на одній полиці і похресні хрестики і нічні посудини. Все більше останніх. Перші попадають туди з біди і нещастя, другі з потреби, цілі, завдання і змісту свого існування.

Ось ці «посудинки»:

«І безціль сита, вкрита лаком, однакво панує скрізь:

В блискучих палатах магнатів

І в затхлій «затишній» оселі.

Пірнеш у непрохідний натовп —

І йдеш самотній, як в пустелі.

Тут не мудрують; жити просто:

Роби. Заробиш копійчину —

Ти маєш хліб, і чарку, й постіль,

Іще й сусід позичить жінку» . . .

(Ганна Черінь. Береза, ч. 5 «Нових днів».)

Так бачить світ, в якому опинилась, Ганна Черінь. Як людина Ганна Черінь може й не бачити цього світу або його не розуміти: з кожного взищується відповідно до таланту його. Але редакція «Нових днів» зобов'язана розуміти, що друкує образ цього світу за рецептами журналу «Вітчизна» (у Києві) чи «Новий мір» у Москві, тільки ще пласкіше ніж там.

Ворогом є кожна дюдина, що свідомо і наперед обдумано робить злі, аморальні вчинки супроти іншої людини чи громади людей. Незалежно від того до якої раси, мови, віри, партії ця людина належить.

Всяка людина нечесна особисто, брудна морально, завжди є й буде нечесною і неморальною суспільно. Мораль особиста і суспільна є невід'ємними і неподільними складовими частинами єдиної людської моралі.

В роки 1941—44, в часи німецької окупації України, населення України майже в кожному місці, від Карпат до Чорного моря, бачило шибениці, на яких були повішені українські люди, а на великих друкованих плякатах в кількох мовах було видруковано «вину» цих людей — «приналежний до ОУН», «приналежний до УПА», «прихильник і активний спомогач бандерівців» і т. п. Це наявні і наочні факти, які всі бачили, про які всі знають з власного досвідчення. Не говоримо на цьому місці про незчислимі жертви героїчної боротьби УПА, підпілля і гестапівських підземельних катівень та крематорій.

Але знаходяться люди, які роками твердять, що націоналісти-революціонери і весь український націоналістичний рух та боротьба є ідейним, духовним і організаційно-політичним коляборантом німецького націонал-соціалізму, фашизму. Коли московсько-большевицька пропаганда вживає з піною злості і ненависті означення «українско-німецькі націоналісти», то ми на те не реагуємо — це твердження нашого одвертого ворога; але коли його вживає українська людина, тим більше люди і середовища, що іменують себе українськими, національними і самостійницькими, то ми відповідаємо — це говорить ворог, що проник всередину нас, хатній ворог, найнебезпечніший ворог. Це ворог суб'єктивний, що «працює» за «юдин гріш» зради. Ми не будемо докопуватися до того скільки і з якої каси він дістав свої срібняки — чи це була «делікатна» форма «літературного» гонорару за написану статтю і співпрацю в інспірованій і фінансованій ворогом України пресі, чи плата або «літературна» премія за твір, видана анонімовою фірмою в вигляді «ама-

торів літератури і штуки», чи безпосередня тайна служба і одержання за «неї мзди» без жодних розписок і свідків.

Але є ще ворог об'єктивний — це наша власна оспалість, моральна нечуливість, моральне забруднення, що робить особистий і збірний моральний організм невідпорним, податливим на зло і ворожу роботу. В поодиноких суспільствах з високою мораллю строго дотримується засади — «блажен муж, що не йде на раду нечестивих». Коли в товариство або громаду входить людина нечесна, входить ворог, то все товариство або громада з того місця, з того приміщення виходить — чи то буде клуб, зібрання, товариська забава і т. п. Тій людині порядна людина не подає руки. Чи є в нас так? Чи багато маємо випадків, щоб чесна людина вийшла з реферату, в якому «заслужені» послі, професори, літерати, властиві чужі агенти і вороги, обливали і обливають помиями ідейні засади, визвольну боротьбу українського націоналізму, бойову діяльність УПА, як німецьку коляборацію? Чи зачинились для цих людей двері редакцій і шпальти нашої преси, хоч би вони в цій пресі й не заімпанували брехнею, зрадою і інсинуаціями? Перегляньмо нашу пресу і ми побачимо, що в одній газеті неоконуністичного змісту автор «громить» «бандерівський фашизм», німецьке коляборанство «а одночасово в другій, християнсько-католицькій газеті, цей же автор розводиться на суспільно-громадські теми «з християнських» позицій. Оцей маразм морального розкладу глибоко закоринився і просяк нашу спільноту на чужині, просяк в наше суспільне життя, установи, пресу, навіть поодинокі титульно-християнські часописи, для яких мораль християнська мусить бути непорушною засадою поступовання.

Ця обставина змушує нас ще і ще раз, на кожному кроці твердити і підкреслювати — «будьмо чуйні», «наступ ворога продовжується»; він мінє зовнішню оболонку, тактику, як хамелеон безперервно мінє шкіру, але суть його залишається незмінною, ворожою українській людині, українському народові і всім людям, які перебувають в стані подібному нашому.

Атака на духовні і ідейні заложення націоналізму

ОУН є революційно-політичною організацією, що ставить своєю ціллю змагання і боротьбу за відродження Української Суверенної Соборної Держави через національно-визвольну революцію і революційну війну з зовнішніми ворогами України. Для досягнення цієї національної політичної цілі ОУН організує і урухомлює в еди-

ному спрямованні всі без винятку позитивні сили і фактори української культури, духовності, соціальної, економічної, національно-політичної організації, коли вони ведуть до цієї цілі. Український національно-визвольний рух є рухом політичним, а не соціальним, релігійним, конфесійним чи яким іншим. Проблеми релігійні, конфесійні, соці-

яльні, економічні, культурні і інші є лише складовими частками, компонентами цілості: національно-визвольної боротьби, змагання нації до національно-державної суверенності, як єдиного засобу позитивного розв'язання всіх локальних національних проблем — церковно-релігійних, соціальних, економічних, культурних і інших.

Коли на цьому місці згадуємо Церкву, то беремо її лише як компонента соціальної організації, як окреслено існуючу організацію, а не універсальну систему вічних ідей, які лежать, чи повинні лежати як фундамент, основа і унапрямлювач всіх проявів, цілого життя людини і спільноти. Така сфера трактування церкви і релігії не може бути засягом дії і ціллі політичної організації, бо тоді революційна політична організація перетворилась би в релігійний орден меченосців для поширення релігії мечем, що на жаль в історії мало місце, зокрема відносно нашого народу з боку чужинців.

Національно-політична організація означеної релігії і конфесії з цілями відвойовання і відродження держави означеної нації в логічному завершенні мусіла б дійти до розбудови церковної держави на землі, цебто аномальних політичних витворів, приклади яких ми в історії людства мали і маємо.

Нормальна людська держава має дати людині лиш волю віри в Бога і повалити існуючий стан фактичної заборони віри, яка існує на нашій Батьківщині. Лиш в такій поставі питання і такому його засягу український націоналізм проблему віри і релігії ставить в своїх позитивних ідейно-програмових заложеннях, як базу всенациональної консолідації і організації нації на боротьбу.

Всередині самої ОУН проблема віри і релігії розв'язується нормативно, цебто обов'язуючо. В організаційній емблемі ОУН від 1940 року є хрест. Ця емблема символізує собою підставовий ґрунт, основи, на які спирається внутрішня організація ОУН і рівночасно вона іспірує, а не нав'язує, оточенню, суспільству і нації хрест, як символ підставових ідей, що на них має спертися життя і боротьба нації.

В ОУН, у внутрішній її організації і відносинах, зобов'язує як універсальний нормативний критерій оцінки всіх явищ і інспіратор кожночасного поступовання і дії кожного члена Організації, і цілої її дії, християнська мораль. Цілком очевидно, що ОУН не була, не є і бути не може чимось таким, що нагадувало б собою організацію з цілями релігійними, як завданням свого існування. В ОУН християнський світогляд і мораль є лише основою, підложжям і внутрішнім збудником та нормативом організації і чину для осягнення політичних, земних цілей нації.

В цілковитій згоді з тим вся діяльність і боротьба національного визвольного руху, передусім ОУН, зокрема і особливо в роках 1941—1947 і донині в практичній політиці і дії була незмінно послідовною: в ці роки на рідних землях

ОУН і вся революційна збройно-політична організація була єдиною і незмінною захисницею і опорою наших церков — православної і католицької, як рівнож наші церкви незмінно і повсякденно духово і морально підтримували, одуховнювали національно-визвольну боротьбу. Всі факти і практика національно-визвольної боротьби, зокрема і особливо збройна боротьба і чини УПА, є тому очевидним твердженням.

Нарешті постановою УТВР і наказом Головного Командира УПА, ген. Чупринки про святкування свята зброї в історично-традиційний день свята Покрови Пресв. Богородиці, під патронат якої віддано УПА, символічно завершує висловлені вгорі думки і твердження про духово-ідейне підложжя українського національно-визвольного руху, українського націоналізму і його організованої політичної сили — ОУН.

Ворожа націонал-комуністична диверсія, що мала в ОУН своїх апологетів і ісповідників, яка на еміграції виявила себе організаційно в вигляді так званої «опозиції», група учасників якої виключена з ОУН, закидає закордонним частинам ОУН, їх Проводові, бюрові Проводу ОУН, що вони збочили і «відійшли від ідейно-програмових заложень красної ОУН» впершу чергу в питаннях світогляду і ідеології. В одній зі своїх енуціяцій ця група «блжостителів чистоти ідейно-програмових заложень націоналізму» як «найтяжчий» закид закордонним частинам ОУН ставить таке: «... всупереч виразному становищу обов'язуючої програми, схваленої ІІІ. Надзвичайним великим збором, не зв'язуватися із жадною філософічною системою і залишити за членами ОУН право визнавати чи то філософічний матеріалізм чи ідеалізм, знову висувається вимога «монолітного моністичного світоглядного завершення», відзначаючи при тому, що чле-

на ОУН має обов'язувати християнський світогляд, «боротьба за християнський зміст національної ідеї», «боротьба проти атеїзму, матеріалізму, марксизму» і що будь яку толеранцію щодо цього треба вважати «виявом ідеологічної оспалості та опортунізації»...

Як бачимо з цього уступу, тут викладена звичайна й утерта фраза комуністичної ідеологічної диверсії, скерована на розклад ідейних заложень націоналізму-яка підноситься для закордонного світу, як «краєва лінія», краєвий «ідейно-програмовий зміст націоналізму і ОУН» за ленінською формулою, вживаною ним для зовнішньої розкладової пропаганди, про те, що «комуністом може бути і християнин і безбожник». Кожна людина прекрасно усвідомлює, що філософічний матеріалізм або філософія матеріалізму і християнський світогляд є речами несумісними, ні філософічно, ні несподівальними в соціальної практиці.

Ці обніжки зі смітника большевицько-комуністичної пропаганди для зовнішнього ужитку нам нині подаються як аргумент, доказ відходу закордонних частин ОУН від ідейних заложень ОУН на батьківщині.

В наших виданнях на протязі останніх п'яти років ми докладно вияснили зміст цієї комуністичної диверсії, її цілі, її організаційні зв'язки.

До тих пір, поки ціла ОУН — в краю і на еміграції має організаційним символом Хрест, до тих пір поки небесною покровителькою Української Повстанської Армії є Пресвята Богородиця, що встановлено УТВР і наказом Головного Командира УПА ген. Чупринки — ціла ОУН, на батьківщині і закордоном, ідейно-програмово, духово-світоглядово є єдиною і цього єдинства жодні большевицько-комуністичні диверсії, підступи, брехні і провокації не захитають.

Яка ціль цієї атаки на ОУН і її ідейно-програмові заложення?

На це питання дає відповідь видержка «з постанов ширшої наради членів ОУН закордоном», циклюстилева брошура випущена в липні 1950 року, в якій ці «члени О.У.Н.», організаційно співпрацюючі і ідеологічно єдині з неокомуністичною групою УРДП, що об'єднується довкола газети «Українські Вісті» і «Вперед» (позірно ці групи ніби то себе взаємно поборюють — звичайний трюк базарних картярських шулерів, коли один кидає карту, а другий вдає що «грає і виграє», аби затагнути дурних роззяв) та свої «ідеологічні» позиції викладає в цих органах і через них «репрезентує українську національно-визвольну боротьбу» перед зовнішнім світом і українським суспільством, на чужині сущим, — так вияснює ці цілі:

«... Загал української еміграції так і чужі чинники, що студіюють українську справу, маючи перед

очима проведені ЗЧ ОУН, по суті викривлені та невірні, інтерпретації українського визвольного-революційного націоналістичного руху, маючи на очах репрезентований ЗЧ ОУН їх властивий ідейно-програмовий зміст і характер, зокрема їх практичну політичну дію, а до того неосвідомлені як слід з цими процесами, що пройшли в українському національно-визвольному русі в 1941—43 роках, та неосвідомлені, що з огляду політичного змісту і характеру ЗЧ ОУН, це вже організація інша від діючої в Україні ОУН, не лише мусіли набувати зовсім фальшивого погляду на суть і зміст українського визвольного-революційного націоналістичного руху, але могли посуватися до підозріння, що мають перед собою видозміну фашистсько-реакційного, тоталітарного, монополістичного руху. Адже відроджена і знову культивована Проводом ЗЧ ОУН ідеоло-

гічна ексклюзивність, догматичність і нетолерантність, вороже наставлення цього ж проводу до демократії і до демократичних засад організації державного та суспільного життя, антипрогресивність і схильність в бік соціальної реакції, прагнення монополізувати українську визвольну справу у своїх руках, тенденції до відновлення орденного характеру самої організації — все це тільки й достарчало аргументів для того роду припущень. Таким чином Провід ЗЧ. ОУН не тільки відповідальний за виставлювання у невірному виді українського визвольного-революційного націоналістичного руху, його змісту та характеру, але й за ту величезну шкоду українській справі в цілому, яку він їй наносить, достарчаючи своїми позиціями і практикою тільки аргументи для ворожих чинників у змальовуванні українського народу і його визвольних змагань примітивних, незрілих до державності — це в кращому випадку, а в гіршому — наслідувачем тоталітарних, людством зненавиджених, концепцій і практик.» (підкреслено в оригіналі.)

Отже — закордонні частини ОУН «наносять своєю діяльністю величезну шкоду українській справі в цілому» і для українського народу. Цього самого липня, року Божого 1950, з 16. 7. газета «Радянська Україна» ч. 167 повідомляє, що на нараді 800 активісток жінок, скликаних до Києва, з Закарпатської, Ізмаїльської і західних областей України секретарі ЦК. КПВУ прочитали реферат: «Українські націоналісти — найлютіші вороги українського народу».

Цієї самої пісні співають тут закордоном їх підголоски, в той самий час, тими самими словами, тим самим «українським» голосом, тільки, відповідно до обставин і місця пристосовуючись, роблять легке пересмикування карт — маленька московська «спиритність рух і ніякого мошенства»: вони намагаються назву націоналізм наповнити комуністичним змістом і подають його українському суспільству на чужині і чужинному світові як справжній український націоналізм, а що найважливіше — переконали в тому, що український народ прагне комунізму.

«Націоналізм по формі, по шильдові, по нашітці — комунізм по суті, в істоті». Їх духовний лідер Ів. Вагрянний так і пише в «Українських Вістях» — «Не прийде новий Пеглора, прийде Тіто!»

Український націоналізм і ОУН є ідейним ворогом Тіто, тітизму і націонал-комунізму.

Яка ціль цієї вперто і систематично проводжуваної ідеологічної розкладової диверсії?

Ціль внутрішньо-українська: фальшиво навігуючи світогляд, ідейно-програмові засади і цілі українського націоналізму, як вєсвітнього (читай московського) комунізму в національних шпатах, що облудно інспірує собі назву націонал-комунізму («український Тіто»), — посягти на прищеплення українському суспільству на чужині

зневіру і нехить, відразу до українського національно-визвольного руху і боротьби ОУН-УПА-УГВР, як носіїв атеїзму, матеріалізму і соціального комунізму. В цей спосіб осягнути нейтралізації духовного зв'язку українського суспільства на чужині і допомоги з її боку для воюючої батьківщини. Не можна ж приеднати схильність і допомогу українського фермера в Канаді для українського національно-визвольного руху, який несе на своїх прапорах колективізацію і комууну його рідному братові, який залишився у своєму селі на Батьківщині і якого вини советська система загнала в колхоз, соціально пограбувала і зробила рабом, а «справжні крайові націоналісти, відряджені на еміграцію» тут пропагують, що «колективістичні досягнення советів українські націоналісти поліпшать й удосконалають» (ці питання докладно, на основі документів, освітлені в наших виданнях, в тому числі в «Сурмі»).

Другою ціллю диверсії є — дезорієнтувати чужі і сторонні сили і чинники в справжньому змісті і цілях національно-визвольної боротьби на Батьківщині і цим самим відштовхнути від неї справжніх прихильників. Ця друга небезпека є меншою, бо чужі і сторонні чинники мають багато своїх власних каналів, по яких вони дістають правдиву інформацію про справжню суть речей, а коли вони й користаються платною послугою деяких «справжніх крайових націоналістів», як своїх агентів, то по меншій мірі, хоч і невеликий, викидають гроші на вітер.

Провідні лінії і напрямки ворожого наступу

Перший і основний напрямок ворожого наступу у цілому світі це є атака на християнську церкву. Історія російської церкви показує, як московська держава спочатку зовнішньо-устроєво підчинила собі церкву, після того, перетворивши її в інструмент державної політики, внутрішньо церкву розклала системою «казьонного» православ'я, цебто умертвила церкву, духовно ізолювавши вірних від морального і духовного єдинства з церковною організацією і ієрархією, щоб в остаточному висліді ліквідувати саму церкву, як організацію, що й вчинено після 1917 року.

Ця атака на релігію і церкву в цілому християнському і взагалі релігійному, віруючому в Бога, світі, незалежно навіть від наявної духово-релігійної індиференції і занепаду, на заході зустріла твердий спротив і відпір, який посилювався глибокими процесами духово-морального очищення і релігійної активізації мас віруючих людей в самому СССР. У висліді цього ворог хреста і християнства, зазнавши поразки любової атаки, почав глибокий обхідний рух. Для цієї мети «ввідродив» і організував «свою Церкву», сталінський «сталіно-цареслав'я», щоб в той спосіб опанувати, вивести на поверхню і взяти

Третьою і найважливішою ціллю диверсії є ізолювати від українського і зовнішнього, по цей бік залізної заслони, світу, усамітнити боротьбу в краю. В цій царині «діяльності» справа аж так далеко зайшла, що «красиві націоналісти на еміграції», використовуючи «свої закордонні зв'язки» перехоплюють чужими руками, які мають в посіданні пістолі і інші інструменти «ідейно-морального впливу», зв'язки з краєм, не ними і не для них встановлювані і ведені. У висліді цієї «ідейно-політичної справжньої націоналістичної активності» лише в останніх роках, на наш жаль, вже не одна голова впала з плечей тих людей, що тримають духовний, ідейний і організаційний зв'язок з воюючою батьківщиною.

Заяложена фразеологія про тоталітаризм, фашизм, антипрогресивізм, антидемократизм, реакцію, монополізм і т. п. має своєю ціллю звичайний дрібняцький доносик: а може яка поліція чужа та примкне якого «хвасишта» і «антидемократка», а простого несміливого чоловіка, що чує себе на чужині чужим і нерідним, в чужій хаті, може й залякає, дезактивізує, тим більше, що поліції чужих держав, на жаль і ганьбу нашу, досить поважно завантажені підлими доносими на наших добрих, чесних людей. Не за морди, не за вбивства, не за грабуки чи крадіжки або інші злочини, а за те, що ці люди націоналісти, бандерівці і що... вони советсько-комуністичні агенти (з перевіреної практики доносів у Франції і Бельгії.)

під свою контролю релігійну сферу життя своїх рабів-підданих в середній СССР та здобути зброю наступу на християнство за межами СССР, цебто ліквідувати фронт боротьби з заходом християнсько-релігійний, яким він є в нагурі, а підмінити його фронтом боротьби церковно-політичним, цебто духово-моральний бій, наступ на віруюче людство заступити для обману, навіби то лиш, церковно-політичну ривалізацію.

В українців греко-католиків «не відібрано волю віри в Христа», а «лиш воз'єднано в московській, теж Христовій, церкві», католикам Польщі не відібрано воли віри в Христа, а лиш організовано паралельний «католицький народовий», це саме в Чехії і других країнах під владою СССР. А за його межами, «услугна» рука для українців греко-католиків на американському континенті висвячує теж «народового єпископа» Урбановича, протиставило і незалежно від наявної греко-католицької ієрархії і не визнаючи Папи головною Церквою, для українців православного віровизнання тією ж службою рукою створено аж кілька «українських церков», що своєю «урапатріотичністю, активністю» і т. п. в свідомості і почуваннях релігій-

ної людини викликають нехиті, недовіра і огиду. Цього режисера боротьби і потрібно — так розкладається зсередини Церква, дезорганізується і розпоршується її організація.

Сучасна сталінославська церква, «косячи католицькі народови», єпископи «Урбановичі», істинно українські советоправні (в публікаціях своїх пишуть істинно-соборноправні) церкви — все це є ланки одного ланцюга, початок і кінець якого є в Москві.

Ціль ясна — на еміграції «народовими, демократичними, совето-правними», «сугубонаціональними, абсолютно незалежними» церквами перебраться душі наші, їх опанувати (маємо випадки використання тайни сповіді для поліційно-донощицьких цілей на еміграції), а національно-визвольному рухові, українському націоналізмові. Його політичним і збройним силам, що стоять в смертельній боротьбі з ворогом Христа і його Церкви на рідних землях, ОУН, пришити латку атеїстів, безбожників. Ісповідників філософського матеріалізму.

Така лінія і напрямок «практичної» політики ворога на відтинку церкви і релігії.

Деякі нерозумні люди в своїх висловлюваннях і писаннях цю анархізацію нашого церковно-релігійного життя ворогом використовують як підставу й пригоду «для наворотання», не розуміючи того, що цим витворюваний ворогом хаос і анархію збільшують і своїм примітивізмом відштовхують людей християнської віри від справжнього духовного єднання всіх християн української спільноти. Цим вони, мимовільно, допомагають тим людям, що на шпальтах своїх газет одного дня (а то й в одному числі) пропагують неоконунізм («Українські Вісті» у Н. Ульмі) і містять «пастирські заклики» «самої справжньої, істинно-соборно правної християнської церкви».

В питаннях церкви ОУН незмінно стоїть на тому становищі, що українські церкви — православна автокефальна і католицька повинні бути, кожна окремо, єдиними і неподільними. Це вимога нормального розуміння релігії людиною і спільнотою, це вимога національної рації, це забороло і захист від проникнення ворога зсередини нас. Наші національні церкви на тій основі повинні знайти, встановити в кожному практичному застосованні взаємне довіря, приязнь і доброзичливе відношення. Такою є політика націоналізму і ОУН в питаннях релігії і церкви. Ми протиставимось і поборюємо як ворожу христові науці, нашій моралі і добрій нації спекуляцію на церкві і релігії укритих ворогів, які проникли в наше церковно-релігійне життя, щоб його розкласти зсередини. До цієї категорії питань зокрема відносимо ворожу роботу на розбитті і анархізацію православної церкви і її церковно-релігійного життя. Під зовнішньою покришкою крикливого «напатріотизму», «націоналістичності», «демократичності», «правдивих православних церков» фактично, а не

тільки духовно-ідейно, ховається звичайна безбожницька розкладаюча робота. Ми знаємо факти і зв'язки організаційної співпраці так званих церковних достойників, що вдягли на себе ризи православних достойників, які є в безпосередньому ідейному, духовному і організаційному зв'язку з колами людей, які публічно пропагують неоконуністичні і атеїстичні ідеї в українському суспільстві.

Відомий також факт, що греко-католицький священник приймає участь в політичній діяльності і підписує політичні документи, в яких проклямається, що ідейно-програмові засади українського націоналізму є атеїстичними, безбожними, що цілком української національно-визвольної боротьби є відновлення і утвердження в життю ідейного змісту атеїстичного соціалістичного проводу 1917—20 років (див. декларацію т. зв. ЗП. УГВР з травня 1948 року).

Будьмо чуйні! Геть брудні, нечисті руки від церкви і релігії агентів ворога і спекулянтів на святих почуваннях і вірі людей. Усунення з наших церков, особливо з їх ієрархії, людей аморальних, нечистих і нечесних тим самим приверне єдність і спокій в наших церквах, вилучить ворожу агентуру і закрис дорогу до диверсії ворога всередину нас.

Другий напрямок, відтинку ворожого наступу на націоналізм і ОУН йде по лінії представлення в викривленому вигляді справжніх соціально-економічних, політичних і державних, цілей, цілей національно-визвольної боротьби. Брехнею, пересмикнуванням фактів, замовчуванням їх намагаються створити уяву про цілі національно-визвольної боротьби цілком відмінні і ворожі самому поняттю націоналізму і інтересам та вимогам нації. В кардинальному питанні відношення ОУН до колхозно-совхозної системи суспільству сугерується нібито ОУН в краю стоїть на позиції **принципового збереження** колхозної системи. Фактично весь час, незмінно і послідовно, український націоналізм і ОУН, в краю і на еміграції, **принципово** повністю і беззастережно відкидає і поборює ідею колхозної системи, ставлячи своєю ціллю універсальне знесення колхозної системи і надання хліборобам повної волі вибору форм землекористування і землекористування, очевидно, теоретично не заперечуючи волі хліборобові і **організувати** колективну форму господарювання, коли хто її для себе найде сприйнятливою. Говоримо теоретично, бо знаємо напевно, що дуже небагато людей з такого права на колективізацію скористається. Подібно до того, як це є наприклад у В. Британії, в якій комуністична партія має найбільшу волю для своєї організації і дії, але дуже небагато бригадців цією волею користається. Чи можна на цій підставі — немичку комуністичного руху і партії у В. Британії — зробити висновок, що англійська внутрішня політика є реакційною, антидемократичною, антипрогресивною, фашистською і т. п., як

це робиться на адресу ОУН? Очевидно можна — такі висновки й робить Москва, про це пишеться часто в її газетах і говориться в її пропаганді.

Ясна річ, що Україна, після переможного завершення національно-визвольної боротьби, застане у спадок від попередньої системи московської «соціалістичної» колонії під назвою «Україна» цілу низку систем і установ «каторжного» соціалізму. Цю систему український націоналізм, ОУН, вся система організації і чину національної визвольної боротьби принципово-в ґрунті заперечує і поборює, але матеріальне її виявлення в вигляді фабрик, заводів, певної організаційної системи мусить сирийняти як наявний факт, з яким мусить числитися. І саме це фактичне положення диктує ОУН цю спадщину **прийняти як факт**, в позитивному напрямку його скерувати як сферу суспільної економіки і поруч з тим універсально розв'язати соціально волю і економічну самодіяльність народу, **цебто соціально визволити народ з «соціалістичного рабства»**. І може направду у висліді тих процесів пройде занепад успадкованої «соціалістичної економіки», спадщини соціальної комуністичної каторги, нині існуючої на рідних землях, але чи це буде регресом, реакцією, фашизмом, тоталітаризмом і т.п.?

Москва твердить — так. З нею разом це саме твердять сучасні еміграційні «націоналістичні» комуністи.

Коли соціально-політична програма і політичні цілі ОУН стремлять до привернення землі хліборобові і відродження соціально-економічної волі його, коли робітникові мусять бути знесені «закони» поліційного примусу праці і кара тормою за залишення праці, коли ремісник, техник повинен дістати право і можливість закласти власну роботу, підприємство, заклад і т. п., коли кожна людина повинна платити законом наперед установленний податок, коли гроші повинні бути твердим засобом ведення обміну товарів і збереження реальності заробітної платні працюючого і т. п., то про який монополізм, тоталітаризм, фашизм і соціальне гноблення, диктатуру можна говорити?

Москва говорить — кожноденно і кожночасно — **так!** За її лексиконом і жаргоном всі ті країни, всі ті Франції, В. Британії і інші, в яких вичислені вище інститути, установи і відносини є діючими, хоч може і не завжди добре і досконало, — є країнами соціального визиску, гнету, тоталітаризму, диктатури і т. п. Так говорить Москва, а з нею разом на адресу ОУН говорять її підлошки.

Ціль цієї московської пропаганди **робленої цими «націоналістичними комуністами»** є дуже проста, як вгорі це сказано, — представити соціально — політичні цілі змагань національно-визвольної революції як комуністичні, **примусово-соціалістичні**. Характеристична деталь — серед московської еміграції **совєтська агентура** в цьому напрям-

Б. В.

Гейббельс, українське масло і . . . повстанці

Поміж здобутими гітлерівськими документами, американці знайшли теж спогоди Гейббельса. Майже кожного дня диктував він їх своїй секретарці, і в цей спосіб нотувалися найцікавіші й найбільш таємні історії нацистівської Німеччини. Частина спогадів знищена під час бомбардування Берліну, а частину, яка має біля 7000 аркушів машинного письма впорядкував Люіс П. Лохнер, колишній шеф берлінського бюро «Ассошіейтед Пресс». Їх надрукував «Атліантік ферляг» в Цюріху 1948 р. п. н. Гейббельс Тагебіхер» і в Нью-Йорку п. н. «Тге Гейббельс Діарісс».

Ми хочемо познайомити Ш. Читачів з тими місцями, в яких мова йде про Україну. Завважуємо при цьому ще раз, що спогади неповні, і саме з тих часів, коли українська боротьба з Німеччиною досягла найбільшого ступеня, бракує гейббельсівських мемуарів. Може й справді якраз ті місця «пропали», а може ще не «опрацювалися» . . . Але це не належить до теми.

Весна 1944 р. це час посиленого руху українського революційного підпілля в усіх областях України. Німецькі тюрми й конц-табори наповнюються українськими націоналістами й часто українське громадянство, яке насильно зганяли німці, було свідком прилюдних ма-

ку не працює і серед неї немає майже апологізаторів реформованого і справжнього комунізму, зокрема троцькізму. Ціль ясна — отруюючи українську спільноту провакацією «комуністичності і каторжно-соціалістичності» соціальних ідей української національно-визвольної боротьби цим самим відштовхувати українські антисоціалістичні і антикомуністичні маси в обійми нового чи оновленого, на цей раз вже не соціалістичного і не комуністичного, «старшого брата».

Будьмо чуйні. Ворог був, є й буде серед нас. Дивімось на світ одвертими очима, а не крізь насовувані нам ворогом з усіх боків окуляри. Судимо і оцінюймо людей, організацій не по словах і деклараціях їх, а по ділах їх. Кожне сказане ними слово неправди, кожна найменша їх фальшива дія, кожна інсинуація, донос, кожна брехня, навіть в найменшому, як то названі інколи видається, є сигналом остороги: не вір щій людині — це ворог.

сових езекуцій над українськими патріотами. Під датою 6. березня 1942 р. Гейббельс диктував свої секретарці:

«Звіт СД орієнтує мене про положення в Росії. (Під назвою Росія Гейббельс у більшості випадків, розуміє всі терени, які Москва мала під своєю окупацією - Б. В.) Воно прикріше, як загалом думають. Повстанська небезпека зростає з дня на день. Повстанці опановують цілі області й застосовують там терор. Національні рухи сильніше закорінені, як думалося раніше. Це відноситься так до балтійських держав, як і до України . . .»

Це ствердження було для Гейббельса доволі прикре, бо він зараз намагається його пояснити, додаючи:

«Жиди займаються всюди під'юджуванням». А даліше читаємо: «Харчеве положення в зайнятих східних областях незвичайно погане. Там умирають тисячі й десятки тисяч з голоду, й навіть собака по них не гавкне . . .»

Але Гейббельс вмів зробити з цього висновок, і тому каже: «Ми будемо на цьому терені ще цілі роки стояти перед надзвичайними труднощами й проблемами. Заки цей край буде влучений в європейське господарство й принесе свої багаті впливи, — пропливе багато води в Рейні . . .»

Не проминуло й 10 днів, а Гейббельс знову дістає вісті «зі Сходу». «Читаю звіт з СД» — пише він під датою 16 березня. «Активність повстанців в останніх тижнях знову прибрала на силі. Вони ведуть правильно організовану малу війну. З ними важко дати собі раду, бо в областях, які вони опановують, вживають таких терористичних засобів, що населення вже з самого страху не подиться з нами співпрацювати . . .»

Значить, коли б не терор українських самостійників, яких німці вже тоді розстрілювали, бажаючи залякати українське громадянство, то воно співпрацювало б з Німцями. Так виходить зі звіту СД. Але декілька тижнів пізніше це саме СД знову інформує Гейббельса, й він пише:

«Мешканці України були зпершу більш як схильні бачити фюрера спасителем Європи. Це наставлення в бігу місяців вповні змінилося. У нашій політиці ми засильно били українців по голові, Вук на голову, у відношенні до українців, не завжди переконливий аргумент . . .»

2. травня 1942 р. п. Пальцо звітує про положення в Україні. Кох дуже жалується «на цілковиту невикористаність праці в Остміністерстві. В ньому роблять пляни на майбутні роки, а пекучі проблеми дня зовсім поминають, або відсувають . . .»

Гейббельс скінчив католицькі школи, але з моментом приступлення до нацистівського руху, він з особливою ненавистю поборював церкву.

27. березня 1942 року він пише: «Це безличність, що католицька церква й надаліше по всіх правилах штуки під'юджує». (Під «під'юджуванням» — як показує даліше зміст спогадів, Гейббельс розумів спротив духовенства проти бандитських практик гітлерівців. — Б. В.) «Ті політикуючі попи, це побіч жидів, найбільша голота, яку ми ще держимо в Райху. По війні треба буде це питання генерально розв'язати.» (!)

Маючи таке наставлення до релігії, й духовенства зокрема, Гейббельс децю пізніше пише:

22. травня 1942 р.:

«Врешті ми потрудилися видати декрет, в якому признається східним землям повну релігійну толеранцію . . . Фюрер постановив, що би цей декрет підписав не Розенберг але гебітскомісарі.» (підпис Розенберга під декретом про релігійну толеранцію) був би явною насмішкою. Розенберг був «ідеологом» німецької «раси» — й тим самим закликав до фізичного винищення не тільки жидів, але й інших народів — Б. В.)

«Взагалі, я тої думки, що ми мусимо змінити нашу політику в відношенні до народів Сходу. Ми зможемо здушити повстанську небезпеку, якщо нам вдасться серед тих народів здобути яке-такое довір'я. Ясна аграрна й релігійна політика, тут зробили б чудо! Також може було би вказане поставити в поодиноких країнах опереткові ур-

яди (!), які би виконували неприємні заходи» (судити й вшати патріотів власного народу — Б. В.) »Такі уряди було би легко створити й ми мали б фасад, за яку можна би було ховати нашу політику» »Я не буду говорити з фігуром про цю справу» — кінчить Геббельс цього дня свої записки.

В Україні вмирили тисячі й десятки з голоду, — а вже 13 грудня того ж року Геббельс радісно нотує: »Поїзд з України, який мені дав до диспозиції Кох, приїхав до Берліну. В ньому безмежна кількість харчів найкращого гатунку, — передусім масла. Я зарядив, щоби ті харчі розділити між раними, родин з дітьми й старих. Але розподіл повинен відбуватися в інших ряжках, як перед тим пляновано, — так, щоби кожний, про кого йде, дійсно одержав порядну порцію. Таку акцію не можна роздрібнювати, бо тоді публіка взагалі нічого не помітить. Харчі з України мають не тільки дійсну вартість, але вони мусять ще відограти пропагандивну роллю.»

Геббельс знає своїх земляків »іберменшів«. Він знає, що »буттер« і »вуршт« »ідейно« підносить німця. Тому він дальше плянує: »Треба, щоби партія, яка є носієм тої акції, була перед усіма узгляднена. Партія так часто повідомляє громадян про прикрі речі, — то буде справедливо, коли раз принесе їм щось приємне . . . Нпр. дуже прикро для партії, що місцеві провідники мусять повідомляти свояків про геройську смерть (нпр. в »акції« збирання масла і хліба в Україні! — Б. В.) їх сина, брата чи чоловіка. Люди жахаються коли провідник партії входить до хати. В різних місцевостях його звуть »птахом смерти« . . .»

6. грудня 1942 р. »Керайн« (берлінський шеф СА) веде військовий пропагандивний відділ для України. Він мене інформує про місцеві відносини:

»Українці, в суті речі, дуже працьовитий і привітний народ. Якщо добре з ним обходитися, можна би щось зробити . . . Жінки домінуючий елемент. Вони держаться дуже чисто й чесно.»

Про те, чого Німецькі »іберменші« ніколи голосно не сказали, а що вони віч на віч з українцями відчували, про Комплекс менше-вартости, — Геббельс скромно пише: »Ми, німці, не опановуємо мистецтва проводу великого народу, або великого краю . . . Ми надто докладні

й впадаємо в небезпеку, і замість вести — ми вправляємо, замість розбудовувати провідний апарат — ми творимо бюрократію. Я бачу це на цьому випадку (в Україні) дуже ясно.»

Але гіркий досвід німців в Україні навчив і Геббельса дечого. 28 квітня 1943 р. коли почався відворот »непереможної армії«, він пише: »ген. Манштайн і Кляйст увели дещо гуманніший спосіб поведінки з населенням, бо засоби (!) Коха, які виявились не до переведення, поважно злагіднено.»

Про повний крах німецької політики в Україні, про те, що німці крім поторди до себе (не враховуючи заграбованого майна), нічого в

Україні не здобули, свідчить чергова нотатка Геббельса з 14 травня 1943:

»Мій співпрацівник Ляннер прислав мені всеобіймаючий звіт про відносини в Україні. Вони дуже сумні. Наші місцеві уряди не зуміли захопити українського народу до активної співпраці. Жнива будуть найкращим відповідником цього. Надвижка збіжжя може вижити тільки наших жовнівців. Про транспорти харчів до батьківщини ледви чи можна думати. Ми німці не надаємося до управи зайнятих країн.»

17. квітня 1943 р.: »Мені представлено листи та декрети Коха й Розенберга, які виявляють повний хаос зайнятих східних теренів.»

Віктор Люце — безхарактерний чи «геніяльний» нацист?

Як відомо, відділам УПА вдалося успішно заскочити й знищити »інспекційну групу« гітлерівців, серед яких м. ін. був шеф штабу партії СА — Віктор Люце. Цей випадок геббельсівська пропаганда затаїла, а як причину смерті Люце подали автову катастрофу. Цікаво, що пише Геббельс про Люце. В його споминах з дати 30. січня 1942, читаємо: »Він не має чистої совісті. Правдоподібно він знову десь проговорився й тепер хоче собі виробити »алібі«.

6. квітня 1942: Люце мене відвідав і приніс цілу гору скарг. Це нечасливий характер. Він всюди нюхає, базикає, нарікає, критикує. Ніколи не виконує найближчої роботи, але за те займається всякими можливими дурницями, які з війною не мають нічого спільного. Він попав під злий вплив, а сам не має настільки інтелігенції, ні сили характеру, щоби встоятися під обсервацією.»

Наші хлопці з лав УПА, які сміло наскочили на початок »інспектора« Люце, та відіслали його враз з прибічниками до Вальгаллі, не повинні по тій характеристиці, яку подає Геббельс про Люце, надто сумувати, що їх труд не був вартий заходів. Бо ось, коли гітлерівського »святого« привезли до Берліну, міністер Геббельс урочистим стилем нотує:

8. травня 1943: »В полудне відбувся державний похорон Віктора Люце в Райхс-канцелярії. Це велика демонстрація солідарности (!) партії, зокрема СА. Ще ніколи від

часу існування Райху, ніхто не був хоронений з такими почестями, як Віктор Люце. Урочистість перейшла в дуже величавий спосіб. Моя промова викликала найглибше враження. Сам Фюрер забрав слово й вшанував Люце промовою, яка далеко йде поза ряжки похорону. Але я признаю: це йому належить, бо він був порядний і любий »Керль«, якому бодай по смерті належить це відзначення.»

10. травня 1943: »Фюрер знаменито орієнтується серед наших визначних особистостей. Він з жалем зазначає, що нема ні одного провідника такого формату, що міг би стати наслідником Люце . . .» Трохи пізніше Геббельс признає що ще він одинокий міг би заступити Люце, але, очевидно, він цього не має змоги зробити, бо »сам« Фюрер не дозволив би йому кинути його дотеперішнього посту.

На цьому кінчається »україніка« в спогадах Геббельса. Безповоротно пропала »непобідна сила«, яка хотіла знищити Україну. Стоїмо на порозі чергової війни. У ній український народ не буде грати пасивної ролі. І саме тому варто пригадати собі те все, що нотував про Україну ворог.

Дорогі Друзі!

Несприятливі життєві умови в країнах вашого перебування приглушують національні почування. Не лишайтесь без рідного слова, передплачуйте і поширюйте журнал »Сурма«.

Дмитрик.

Це говорить кров...

А дерева схопившись за віті, виводять кривий танець. Це молоді. Старі дуби і осики похитують старечими чубами. Їм в такт. Згадали юність.

На скатерті неба лежить коровай, Липневий день, впившись, розлігся між травами на полонині. Горілиць. Він навіть не здригнувся, як йому за спиною автомати втяли марша. І дерева не припинили свого танцю, хоч кулі шершенями жалять по конарах, віттях, листю.

З хаців вистрибнув олень. Став на полонині. Здивовано кинув очима по людях, що лежали сховані між кущами. Грали весільної. Це музики.

Втягнув широкими ніздрями запах свіжої крові і диму. Його зір спіткнувся з синіми очима дівчини, що лежала у вояцькому одінню попереду всіх.

— Привіт тобі, князю карпатських лісів! Будь мені за свата на моєму весіллі! — Це молода. А її автомат промовив весільну бесіду ворогам, що наступали. А олень поніс королівську корону верхами. ... Вій вмер, як днина під нічку...

Бояри впровадили на полонину недобитків. Їх захопили живими. Так велів командир. А те, що він велить, виконується.

— Витайте гості, хоч вороги! ... Це я Чічка, провідник куща, хлопці звать мене просто: командир Чічка, дочка старого дядка он із цього села, що за горою. Отого, що тому рік ти, московське пузо, казав розстріляти тут на цій полонині, під он-тою ялицею (торкнула автоматом череватого майора НКВД). За те тільки, що він любив свою Верховину і ненавидів вас клятих. Ось його могила! Без хреста. Бо ви казали зняти. Тепер я велю розстріляти тебе, бо ти москвин-загарбник, бо ти большевик, бо ти ворог України. І кажу покласти тебе в могилі йому в ногах, щоб душа старого дядка раділа, зустрівши твою з осиковим колом в чолі. —

Хлопці поставили череватого майора під ялицею, де розстріляно було старого дядка. Він не пручався, бо знав закон боротьби України з Москвою.

— поставте теж тих трьох, що осталися. Ні, цього молодика з кислим молоком на губах лишіть. Це старший лейтенант Морозенко.

Землячок! Гній Москви! Це мій жених: це він запрягся мене схопити живою і за волосся заволотки до району. З ним я сама... поженяхуюся!

— Я хочу вмерти разом з ними! За Сталіна! За родину!

— Ні, тобі судилося ще пожити! Він втопив свій ненависний зір на дні синього неба очей Чічки. Вона усміхнулася, як дівчина до парубка:

— Ти ж мій жених!

А три вороги стояли під ялицею і гляділи смерті в вічі. Кричали:

— Хай живе Сталін і родіна!

А коли смерть виконала наказ командира Чічки і клала їх, як зрубані дуби під ялицею, старший лейтенант Морозенко вирвався хлопцям, що його держали і кинувся між них і цівки автоматів, щоб вмерти разом з ними.

А Автомати вмовкли і йому не судилося вмерти. Він впав з розпачем на землю і стогнав, як зраниений олень.

— Встань і ходи! Ти мій жених! А ті остануться тут. Їм хлопці висиплять могили в ногах дякової. На дяковій поставлять березового хреста, бо це знам'я України. А на їх вб'ють осикового кула, як колись вбивали на могилах олірив і відьом, бо це знам'я півночі. Він встав і пішов, бо не міг не виконати наказу командира Чічки. Побіч ішла вона, стелила шлях синіми незабудками. Спереду них, з боків і ззаду були повстанці. Несли автомати, десятизарядки і свіжі рани і велику радість у серці.

А дерева, обнявшись вітами, виводили кривий танець. А сонце лежало короваем на сусідньому версі.

За ними женеться погоня. Приїхали аж з області. Наче великий, сірий даун обмотався довкруги верхів. І душить, давить. В Морозенковому серці соловій звив гніздечко. Співає.

— Ти не тішся, бо твоїми очима глядиш вже не твоя душа, а лукава смерть! Але в твоїх жилах кров мого народу. Ти зрадник! Слухай, заки вмереш, моєї пропаганди.

— Я не радію, надіючись на визволення, але тішуся, що смерть моїх товаришів-героїв буде скоро пімщена і я радо вмру, знаючи це.

— Ти дурний і замотеличений сталінським блянням, що ще змал-

ку заморочило тобі ум і наклало полуду на очі. Слухай! Оце я командир Чічка, дочка сільського дядка, проста дівка, як усі дівки по верхах і полонинах. Не вчена, бо до шкіл не посилали, а казали пасти віаці. Тепер я вже вмю читати і виводити рукою літери, бо навчилася в підпіллі, бо ж я кущевий і треба писати звіти. Я тобі казатиму, а ти кожне моє слово клади собі в серце, а воно тобі здіймає полуду з очей і стиратиме сталінське бляння з ума і куля з мого нагана зложить поцілунок на твоїм чолі. Отой пузатий і ті три, що там в ямі під ялицею — не товариші тобі. Бо ти українець, а вони москалі. Це каже тобі моя кров. А вона від старого дядка, а його кров і моя і твоя — це кров мого народу. А крові нашої не мішатися з жадною!

Він слухав і не перебивав. Повстанці пнялися під верх, відстрілювалися густо. Чічка давала накази, сікла з автомата і говорила:

— Ти яничар, а там у тих пузатих — багато таких, як ти, яничарів. Вони такими руками, як твої, розкидають наше гніздо, в якому і ти виплекався.

А крук крукові ока не видовбе й до свого гнізда навіть орла не впусти. А ти крук видовбуєш очі крукам братам і помагаш супам в гнізді наших предків, виводити їх драпіжних випортків. Вез тебе і без таких, як ти, оця сарана, що он — де лявіною пнеться під верх, гризла би тундру на Сибірі... і ніколи не толочила би наших святих полонин. А тут паслися би спокійно віаці, а легіні трембітали би пісню, яку трембітали їх діди і їх дідів діди, ще коли сонце перший раз розчісувало своє золоте волосся, збудившись на Магурі. А до них виходили б діакимавки. А наші газди плекали би вівса і садили б бараболю та били б бриндзю. А наші мами родили би по чотернадцятеро і сімнадцятеро дітей, співаючи їм колісанок про Довбуша і його легінів. А Пан-Біг сидів би в церковці на престолі і не затулював би вух, коли йому правлять Службу, викривлюючи святі слова по-московськи.

Оце тобі моя пропаганда, а ти слухай і ховай кожне слівце у серці, щоб всі пішли з тобою в могилу. А тоді, коли наша свята земля викине твої кости з нутра і в них пло-

дитимуться ящірки і гаде, бо ти яничар, вони оці мої слова зійдуть барвінком і завінчають твій череп, бо ти мій жених.

Морозенко слухав і дивився на Чічку. Він не чув бою, що дряпався на ліктях і повз на череві під верх. Він бачив Чічку, але це не була вона. Це була його совість. Така гарна, як Чічка. Вона прийшла до нього як дівка до легіня. Тоді між ним, а нею станули ті, що їх розстріляно сьогодні під ялицею. І вони відкинули на хвилину її від нього.

— Не правда твоя, хоч ти командир Чічка! А правда моя! А правда моїх товаришів, що склали за неї голови! А правда моєї партії большевиків! Правда цілого Радянського Союзу і батька народів Сталіна. І не яничар я а сталінець. Це мою грудь прикрасив орден червоного прапора!

Тоді на рамені Чічки сперлася погорда і глянула на Морозенка. Він стрепенувся, бо пізнав знов свою совість. . .

Бій зупинився під верхом, де повстанці, зайнявши становища, поставили мур вогню. Большевицька лавіна котилася під верх, як котиться вниз снігова і зупинялася під муром. За цим першим повстанці клали другий мур, а цеглинами його були їхні тіла. Вони клялися один на другому і вмирили. Мур ріс.

Тепер Морозенко пив очима жахливу картину бою. Він бачив, як зустрілися два світи. Бачив, як жорстоко торощили собі груди. Ось один — його напер, натиснув і другий, — Чіччин падає, тріщать йому в'язи. Ось-ось розчавлять його. Схопився, відпер і регочеться оливом. Ось його знов летить, наче велика розжарена, округла маса, червона-червона, як кров і похлює все. Ось-ось Чіччин пірне, втопиться в ньому, як малий метеор . . . і сліду по ньому не останется . . .

Морозенко чув, що той жорсткий бій ввійшов в його нутро. Торощив все, вивертав його душу. Витрясав з неї те, чим він жив, дихав довгі роки. Десь зза закамарків пам'яті вилизали присипані пилом забуття слова матері: «Молися си-ну!» (Це ще молодим повторяла йому). Як з того Чіччиного світа.

Здрігнувся, як би хто приклав розжарене залізо до голого тіла. — Ні . . . і . . .! — здавив совість за горлянку і вона впала зранена йому до ніг.

Чічка командувала боєм і здавалося вже не звертала уваги на Мо-

розенка! Біля неї впав стрілець і ще вмираючи сік з автомата, а там другий, третій. Смерть ішла від стрільця, до стрільця і як любка в'язала кожному червону китайку. .

«Чому вони гинуть?! Чому стільки крові?!» Морозенко стояв на грані двох світів. Стояв осамітнений, опустивши руки.

«Котрий його?» — Не втік. В ногах лежала розбита совість. Здавалося, доходила. Ще трималася судорожно здеревілими руками його за коліна. В її очах жевріли криваві сльози.

— Це та сама кров, що кругом. . . . Повстанський мур тріщав, стогнав . . .

— Здавайся! — Як останню надію кидали салдати повстанцям у вічі, жбурляючи гранати.

— Чічка, рятуйся! — Це ж божевілля! Гляди ж скільки крові! Ти ж згинеш і ніхто не останется з вас живим. Чічка, рятуйся, здайся. Я тебе захищу . . . Послухайся мене . . . — Наче зпросоння просив, благав Морозенко . . . А мур тріщав, падав.

— Це ти послухай, але не мене, а бесіди крові. Це вона, моя кров, кров дядя і тих братів — повстанців і цілого народу, це вона, кров, говорить тобі: твоя правда московська, а моя правда українська! І

хоч згинуть мільйони — вона пере- може! —

Ці слова впливали вже з кров'ю, що свіжим джерелом вдарила з уст Чічки. Вона схилила голівку і поклала Морозенкові на гуди. З її рук випав автомат і, падаючи, попав в руки Морозенкові.

— Чічка, зажди! Не відходи! Чічка, послухай! Чічка, чи чуєш?! Твоя правда — моя. Моя правда українська! Чічка, чуєш?! —

Серії з його автомата відкинули остовпілих енкаведистів . . . Він сік, косив, як легінь полонину.

— Чічка! Твоя правда — моя! Слухай! Чі . . . ічка! — Однією рукою тулив її до своїх грудей, а другою клав ворогів свого народу . . . Він чув, як на його грудях лопотів малиновий прапор Чіччиної крові.

. . . А дерева, схопившись за віті, ввілявся між трупи повстанців, їх здивовані очі побачили Морозенка, що лежав біля Чічки, а на його грудях жевріли два, як один, малинові прапори: Чіччин і його . . . А на кривавих устах Чічки гралася побідна усмішка. . .

. . . А дерева схопившись за віті, виводили кривою танцю. Це молоді. Старі дуби і осики хитали старечими чубами. Їм в такт. А на небі, там, де був коровай, горіла кров.

Сурма

видання Закордонних Части ОУН

боронить позицій українського націоналізму
 борює большевизм у його явних і прихованих формах
 інформує про визвольну боротьбу українського народу
 приносить відомості про боротьбу в світі з небезпеками
 большевизації
 освітлює з становища визвольної революції перебіг
 світових подій

Не знищуйте прочитаної „Сурми“!

Перешліть знайомим!

ЦІНИ ЖУРНАЛУ «СУРМА»

	одне число:	річна передплата:
Німеччина	0,50 марок	6,— марок
Англія	8 пенсів	8 шилінгів
Австралія	8 пенсів	8 шилінгів
ЗДА і Канада	0,10 доляра	1,20 доляра
Бельгія	5 франків	60 франків
Франція	25 франків	300 франків
Інші країни —	рівновартість по відношенні ам. доляра.	

Ще можна набути

оправлений річник журналу «Сурма» за 1949 р.

Поспішіться - бо запас вичерпується.

Вияснення

«Щоб об'єднати всі національно-визвольні сили українського народу . . . створилася Українська Голловна Визвольна Рада». (Універсал УГВР з 1944 р.)

«УГВР — це верховний орган українського народу в його революційно-визвольній боротьбі за Українську Самостійну Соборну Державу» (Плятформа УГВР).

Зрозуміло, що такий орган мусить мати за кордоном своє представництво, для репрезентації і допомоги визвольній боротьбі.

Такий власне характер повинно було, згідно з інтенцією УГВР, мати Закордонне Представництво УГВР. У зверненні УГВР з листопада 1946 р. підкреслено це дуже виразно: «Закордонне Представництво УГВР інформує світ про те, що діється в нас на Україні, чого хоче і за що бореться Український Народ, популяризує нашу визвольну справу, розкриває забріханість большевицької пропаганди.»

Але несподівано багата парадоксами наша еміграційна дійсність створила й тут парадокс: за останні два роки нам доводиться бути свідками того, що замість різних видань, які популяризували б нашу визвольну справу та розкривали б забріханість большевицької пропаганди, під фірмою «Закордонного Представництва УГВР» видаються памфлети й пашквілі на український революційно-визвольний рух, що своїм змістом якраз компромітують українську визвольну справу і підтримують забріханість большевицької пропаганди. Большевицька прапаганда ввесь натиск у боротьбі проти українського революційно-визвольного фронту спирала на те, щоб подати наш рух як: 1) неодностайний, розбитий і 2) тоталітарно-фашистський. І ось, як не дивно, обидві ці тенденції є основною й єдиною темою усіх видань «пресового Бюро Закордонного Представництва».

Ми не вважаємо за потрібне забирати слово, щоб спростовувати ті пашквілі. Ми просто їх ігноруємо. Але вважаємо за потрібне вияснити справу членів рейдуючих частин УПА, які прибули в західню Німеччину, щоб відібрати можливість спекулювати на непоінформованості.

1. В західню Німеччину прибула одна частина УПА чи члени різних рейдуючих частин УПА?

Відповідь на це дає Голова Генерального Секретаріату УГВР п. Р. Лозовський у своєму інтерв'ю, що його він дав в листі 1948 р.:

«Деякі відділи УПА та групи революціонерів одержали завдання перейти бойовим рейдом через Чехословацьку в західню-німецькі окупаційні зони».

Отже ясно, що йдеться не про одну частину, а про різні частини. Це вияснює позицію командира частини УПА, створеної за кордоном з різних частин взагалі, і позицію старшини Байди, який прибув як член однієї з рейдуючих частин, зокрема.

2. Що повинні робити члени рейдуючих частин УПА після прибуття в західню Німеччину?

Відповідь на це дає вказівка, що її виходячи з краю, члени ОУН, бійці і командири УПА одержали від Крайового Проводу і що її надруковано також у «Повідомленні ЗП»:

«Йдіть у світ, де тільки живуть українці й голосіть слово правди крайової боротьби. Голосіть, що кермуючим чинником всенародної визвольної боротьби є УГВР. Не спляйте чести УПА, яку вона здобула в краю і в цілому світі. Будьте всюди об'єднуючим чинником».

Отже, пропаганда для української визвольної справи в світі й об'єднування української еміграції, розкиненої по всьому світі, ідеєю крайової боротьби є їх завданням. Чи ж можна для виконання цього доручення членам рейдуючих частин УПА зберігати форму окремої військової частини? Ясно, що ні. Вони зуміли прийняти іншу відповідну для цього форму.

3. Хто повинен вирішувати про форму праці військових комбатантів?

За демократичними принципами, які визнають свободу людини, про це повинні вирішувати, самі комбатанти. Тому, щонайменше дивним мусить бути виступ «Прес-Бюро ЗП» проти з'їзду членів рейдуючих частин УПА та створення ними окремої комбатантської організації. Називання з'їзду «чорною радою» «диверсією», тощо, як це робить т. зв. «Прес-Бюро ЗП», є нічим іншим, як намаганням брутальним способом позбавити колишніх бійців УПА їх природних прав і накинути їм свою волю. Що це йде всупереч волі самих вояків, про те свідчать як резолюції їх з'їзду в Німеччині,

так і протест Т-ва колишніх вояків УПА в США.

4. Коли і як демобілізувалися рейдуючі частини УПА, які прибули в Німеччину?

Тоді, коли після їх роззброєння й звільнення з тимчасового інтернування, вони роз'їхалися не тільки по різних таборах в Німеччині, але й по різних частинах світу. При цьому ми ще раз мусимо підкреслити, що не сталося згідно з виразним дорученням Крайового Проводу. Намагання деяких осіб зберігати за колишніми членами УПА, розкиненими тепер по всьому світі, назви «рейдуюча частина УПА» є безвідповідальним осміщанням і тих членів УПА, і дійсних рейдуючих частин УПА, що проходять із зброєю в руках визначені їм рейди Заборона тим членам УПА, які прибули в Німеччину, виконувати доручення Крайового Проводу, яке звучить дуже виразно: «... йдіть у світ, де тільки живуть українці й голосіть слово правди», фікцією «збереження бойово-військової одиниці» є диверсією членів т. зв. «Прес-Бюро ЗП» проти Крайового Проводу ОУН.

5. Чи лист Ст. Бандери справді документує ламання правопорядку українського визвольного руху на Україні, як це стверджує «Повідомлення»?

В надрукованому в тому ж «Повідомленні» листі С. Бандери сказано:

в) Відношення пом'як цілою частиною УПА закордоном, її складовими одиницями і вояками УПА з одного боку, а Закордонними Частинами ОУН та тереновими організаційними одиницями — з другого — має бути тако само, як на Рідних Землях.

Отже, як бачимо, явне крутість Прес-Бюро ЗП для демагогічних цілей.

Що ж до листа С. Бандери в справі назначення Байди командиром створеної на еміграції з колишніх членів рейдуючих відділів УПА окремої частини, то це було формальним підтвердженням, згідним із структурою ОУН та УПА, зваживши характер частини.

Той лист не був одностороннім актом С. Бандери, а узгідним з ЗП УГВР. Правність листа протягом двох років не зустрічала й не могла зустріти ніяких застережень збоку ЗП УГВР.

Нарешті, наклепи на поодиноких старшин УПА, надруковані в «Повідомленні» «Прес-Бюро ЗП», не відповідають правді і є негідні чести українця.

Лише такі вияснення в обороні прав і чести колишніх вояків УПА ми вважаємо за потрібне подати до відома суспільства.

Еже друкується велький

СПІВАНІК УПА

який можна замовити
в адм. „СУРМА“

На кожний Ваш лист наліплюйте
марки

Підпільної Пошти України

Марксизм — опіум для відірваних від мас інтелігентів!

Ціна 50 пф.